

**DRUHÁ PERIODICKÁ ZPRÁVA O PLNĚNÍ ZÁVAZKŮ VYPLÝVAJÍCÍCH
Z EVROPSKÉ CHARTY REGIONÁLNÍCH ČI MENŠINOVÝCH JAZYKŮ
V ČESKÉ REPUBLICĚ**

Úvod

Česká republika ratifikovala Evropskou chartu regionálních či menšinových jazyků (dále jen „Charta“) dne 15. listopadu 2006. Při ratifikaci bylo učiněno prohlášení, kterým se ČR zavazuje aplikovat v souladu s čl. 2 odst. 2 a 3 odst. 1 Charty vybraná ustanovení její části III. Pro Českou republiku vstoupila Charta v platnost podle čl. 19 odst. 2 dne 1. března 2007. Téhož dne byla také zveřejněna ve Sbírce mezinárodních smluv ČR pod č. 15/2007.

Článek 15 Charty stanoví, že smluvní strana bude pravidelně předkládat generálnímu tajemníkovi Rady Evropy periodické zprávy o plnění přijatých závazků. Česká republika předložila dne 30. dubna 2008 ve Štrasburku První periodickou zprávu,¹ poté, co ji schválila vláda dne 25. února 2008 usnesením č. 172.² Výbor expertů Charty posléze spolu se sekretariátem Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“) uspořádal v rámci monitorovacího procesu k Chartě v prosinci 2008 monitorovací návštěvu České republiky, během níž absolvoval slyšení zástupců národnostních menšin, samospráv a příslušných úřadů státní správy. Na základě První periodické zprávy a informací obdržených v průběhu monitorovací návštěvy výbor expertů Charty připravil pro Výbor ministrů Rady Evropy vlastní hodnotící zprávu a zveřejnil ji dne 9. prosince 2009.³ Zpráva obsahuje hodnocení, jakým způsobem Česká republika plní závazky dané Chartou.

Podle článku 16 Charty sekretariát Rady předložil vládě dne 26. srpna 2009 návrh Komentáře České republiky k hodnotící zprávě Výboru expertů.⁴ Komentář byl zpracován sekretariátem Rady a připomínkován jejími členy, tj. zástupci orgánů veřejné správy i zástupci národnostních menšin. Posléze, po schválení vládou, která k němu přijala dne 26. srpna 2009 usnesení č. 1060,⁵ byl Ministerstvem zahraničních věcí předán Radě Evropy. Výbor ministrů nato adresoval vládě ČR pět doporučení stran plnění závazků vyplývajících z Charty.⁶ Ta obsahují požadavek na podporu informovanosti a tolerance vůči příslušným regionálním či menšinovým jazykům a kulturám, a to jak v obecných učebních osnovách na všech vzdělávacích stupních, tak i v médiích, přičemž zvláštní péči je zapotřebí věnovat ochraně a rozvoji romštiny a němčiny a vytvářet příznivé podmínky pro jejich používání ve veřejném životě. Zvláštní pozornost Výbor také věnoval výborům pro národnostní menšiny v obcích a jejich pravomocem v otázce vzdělávání a dvojjazyčnosti názvů a označení. Vláda by měla podpořit zpřístupnění výuky ve slovenštině, romštině a němčině a zajistit, aby používání romštiny ve školách nebylo zakazováno či mu nebyly kladeny překážky.

Dle článku 15 Charty předkládá Česká republika (dále jen „ČR“) v předepsaném tříletém intervalu Druhou periodickou zprávu o plnění závazků vyplývajících z Evropské charty regionálních či menšinových jazyků v ČR. Tato zpráva byla zpracována na základě podkladů příslušných ministerstev, do jejichž působnosti spadá výkon národnostně menšinové politiky, orgánů samosprávy, poznatků členů Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“), tj. zástupců orgánů veřejné správy i zástupců národnostních menšin a monitoringu sekretariátu Rady. Zpráva byla projednána Radou vlády pro národnostní menšiny dne 22. března 2011.

---

¹ https://web2006.vlada.cz/assets/ppov/rnm/aktuality/iii_periodicka_zpravacharta_1_def_1.pdf

² [http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/39909E31305F4009C125756A0061F64C/\\$FILE/172%20uv080225.0172.pdf](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/39909E31305F4009C125756A0061F64C/$FILE/172%20uv080225.0172.pdf)

³ http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/CzechECRML1_en.pdf

⁴ https://10.5.0.16/assets/ppov/rnm/aktuality/III_komentar_opravy_msmt_000.pdf

⁵ [http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/17B5C1876A77ADE5C125761D0033CA07/\\$FILE/1060%20uv090826.1060.pdf](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/17B5C1876A77ADE5C125761D0033CA07/$FILE/1060%20uv090826.1060.pdf)

⁶ ECRML (2009)7: http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/CzechECRML1_en.pdf

Obsah	
Úvod.....	2
Část I.	5
Část II.	17
Článek 7, odst. 1 – Cíle a zásady.....	17
a) Uznání menšinových jazyků jako výrazu kulturního bohatství.....	17
b) Respektování zeměpisné oblasti menšinových jazyků	18
c) Podpora k zachování menšinových jazyků	18
d) Podpora užívání menšinových jazyků	18
e) Rozvíjení vazeb mezi skupinami mluvčích různých jazyků	18
f) Podpora výuky a studia menšinových jazyků.....	19
g) Studium a výzkum menšinových jazyků na vysokých školách	19
i) Mezistátní výměny.....	19
Odstranění (ochrana/zasahování proti) diskriminace menšinových jazyků.....	19
Podpora vzájemného porozumění mezi jazykovými skupinami.....	20
Konzultační mechanismy	20
Uplatňování zásad ve vztahu k neteritoriálním jazykům	21
Část III.....	21
Článek 8 – Vzdělávání	21
Předškolní vzdělávání	21
Základní vzdělávání	21
Střední vzdělávání a technické a odborné vzdělávání.....	23
Vzdělávání na vysokých školách	25
Vzdělávání dospělých a další vzdělávání.....	27
Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín	27
Výuka historie a kultury	28
Vzdělávání učitelů.....	28
Povinnost dozoru a podávání zpráv	28
Česká školní inspekce	28
Článek 9 – Soudní orgány	31
Užívání menšinových jazyků v trestním řízení	32
Užívání menšinových jazyků v občanskoprávním řízení.....	32
Užívání menšinových jazyků v soudním řízení ve správních věcech	32
Platnost právních listin	33
Článek 10 – Orgány veřejné správy a veřejné služby	33
Užívání menšinových jazyků v rámci správních a samosprávních celků	33
Informování mluvčích regionálních či menšinových jazyků o konání voleb nebo místního referenda v jazycích národnostních menšin veřejnou správou.....	34
Užívání tradičních místopisných názvů	34
Užívání menšinových jazyků ve veřejných službách.....	35
Překlady a tlumočení	35
Užívání nebo přijímání příjmení v regionálních či menšinových jazycích.....	35
Článek 11 – Hromadné sdělovací prostředky.....	36
Vysílání v menšinových jazycích v rozhlasu a televizi.....	36
Podpora výroby a distribuce audiovizuálních a zvukových děl v regionálních či menšinových jazycích	37
Podpora vydávání tiskovin	37
Právo na odběr vysílání ze sousedních zemí	38
Článek 12 – Kulturní činnost a kulturní zařízení	39
Podpora zpřístupňování děl a podpora akcí v menšinových jazycích.....	39

Účast mluvčích menšinových jazyků při plánování kulturních činností.....	39
Shromažďování a archivování děl v regionálních nebo menšinových jazycích	41
Kulturní aktivity v dalších regionech	41
Prezentování kultury spojené s menšinovými jazyky v zahraničí.....	41
Článek 13 – Hospodářský a společenský život	42
Vystupování (ochrana/zasahování) proti diskriminaci menšinových jazyků.....	42
Článek 14 – Přeshraniční výměny.....	42
Podpora přeshraniční spolupráce	42

Část I.

1. Aktuální informace o počtech a geografickém rozložení osob hovořících regionálními či menšinovými jazyky.

Za nejpřesnější údaj zobrazující počet mluvčích regionálního a menšinového jazyka je považován údaj o mateřském jazyce. Tento údaj byl zjišťován otázkou ve sčítání lidu v roce 2001. Ve dnech 25. - 26. března 2011 proběhne další sčítání lidu, po jehož vyhodnocení budou známy aktuální informace o počtu a geografickém rozložení osob hovořících regionálními či menšinovými jazyky. Otázka č. 10 ve sčítacím archu se dotazuje na mateřský jazyk: kromě českého jazyka jsou předtištěny jazyky slovenský, romský, polský, německý (a znaková řeč), kromě toho je zde volné pole pro vyplnění jiného jazyka. Taktéž je umožněno uvést jazyky dva.

Sekretariát Rady vlády pro záležitosti romské menšiny spolupracuje s Českým statistickým úřadem na informační strategii podpory sociálně vyloučených Romů při Sčítání lidu, domů a bytů 2011, jež má směřovat k odbourání nedůvěry Romů a obav ze zneužití jimi poskytnutých údajů o národnosti; ke zvýšení informovanosti Romů o průběhu sčítání lidu a o způsobu ochrany dat při jejich sběru a zpracování; ke zvýšení informovanosti o vazbě výsledků sčítání lidu na výkon práv příslušníků národnostních menšin dle zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin.

2. Uved'te informace o jakýchkoliv změnách v politikách, legislativě nebo praxi s ohledem na regionální či menšinové jazyky za monitorované období.

Na základě nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, ve znění pozdějších úprav, Ministerstvo kultury administruje tři dotační programy dotýkající se v různé míře menšinových jazyků, na něž jsou každoročně vyčleňovány prostředky ze státního rozpočtu. Podíl dotace zpravidla dosahuje 70 % na celkovém rozpočtu projektu. Tento podíl je v mimořádných případech zvyšován až na 100 %.

○ Program podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin

V rámci tohoto programu je na základě předložených projektů podporováno vydávání periodického tisku v jazycích národnostních menšin nebo výroba programů pro rozhlasové a televizní vysílání v jazycích národnostních menšin. V letech 2008 a 2009 bylo ze státního rozpočtu vynakládáno na tento účel ročně 30 mil. Kč, v roce 2010 byly kvůli finanční krizi prostředky zkráceny na 23 847 tis. Kč.

○ Program podpory kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin

Program je tematicky zaměřen na umělecké aktivity, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, studium a rozbory národnostní kultury a lidových tradic, multietnické kulturní akce (směřující mimo jiné např. k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie), ediční činnost (neperiodické publikace) a dokumentaci národnostní kultury. Ministerstvo kultury vyčleňovalo na tento program v roce 2008 a 2009 téměř 10 mil. Kč, v roce 2010 došlo kvůli finanční krizi k vázání části finančních prostředků a rozděleno bylo 8,5 mil. Kč.

○ Program podpory integrace romské komunity

V rámci tohoto programu podporuje každoročně Ministerstvo kultury umělecké aktivity (divadla, muzea, galerie, knihovny, koncerty, přehlídky, festivaly), kulturně vzdělávací

a výchovné aktivity (např. semináře, přednášky, besedy), vědecká bádání o romské kultuře, tradicích a historii, dokumentace romské kultury, studium a rozборы romské kultury a tradic, ediční činnost (neperiodické publikace), multietnické kulturní akce (směřující mimo jiné např. k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie). Na tento program je každoročně vyčleněna částka 1,5 – 2 mil. Kč.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy realizuje taktěž dotační programy, dotýkající se menšinových či regionálních jazyků:

- Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy

Tento program podporuje – vedle vzdělávání v jazycích národnostních menšin také projekty na tvorbu vzdělávacích programů a výukových materiálů v oblasti národnostně menšinového vzdělávání směřující k poznávání historie a kultury jiných národů, k výchově k demokratickému občanství, k vzájemné toleranci, k potírání rasové a národnostní nesnášenlivosti, xenofobie a antisemitismu, taktěž výzkumy zaměřené na oblast vzdělávání dětí a mládeže z národnostních menšin a etnik žijících v ČR. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na tyto aktivity pamatuje v posledních třech letech částkou v průměru 17,5 mil. Kč ročně.

- Podpora vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, žáků a studentů (na podporu integrace romské komunity)

V rámci tohoto dotačního programu bývá každoročně podpořeno na 100 projektů. Dotace je každoročně vyčleňována ve výši 15 mil. Kč. Součástí projektů je podpora školní úspěšnosti sociálně znevýhodněných dětí a mládeže, činnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež atp.

- Podpora integrace příslušníků romské komunity (podpora romských žáků středních škol)

Program na podporu romských žáků středních škol je od září roku 2009 upraven pro sociálně znevýhodněné romské žáky středních škol a studenty vyšších odborných škol. Cílem programu je podpořit studium těch romských žáků, jejichž rodinám působí náklady spojené se středoškolským studiem značné finanční potíže. V roce 2010 byla na tento dotační program vynaložena částka 10 mil. Kč. Na základě zkušeností z předchozích let byl od září roku 2010 program upraven tak, aby byli žáci (a jejich rodiny) motivováni nejen k zahájení studia, ale také k jeho úspěšnému ukončení. Proto byla dotace odstupňována podle ročníku, který žák navštěvuje. Program se týká všech škol, které jsou zapsané ve školském rejstříku a poskytují střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitní zkouškou, vyšší odborné vzdělání a vyšší odborné vzdělání v konzervatoři. Jedná se o školy zřízené krajem nebo obcí, školy soukromé a církevní. Do programu lze zahrnout pouze žáky, jež mají pravidelnou školní docházku, případně průkazně omluvenou absenci, a nemají výraznější kázeňské problémy. Program je dvoukolový (období leden – červen a září – prosinec) a v každém kole může žák obdržet maximálně od 4 tis. až do 10 tis. Kč (nejvyšší částka se týká 4. ročníku). V roce 2010 pobíralo dotaci cca 1000 žáků a studentů v obou obdobích.

Úřad vlády České republiky na základě ratifikace Charty disponuje finančními prostředky na podporu její implementace. Jde o:

- Dotační program Podpory implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků

V letech 2008 a 2009 byly na implementaci Charty vyčleněny prostředky ze státního rozpočtu a Úřad vlády České republiky převedl neinvestiční dotaci ze své kapitoly na účet Moravskoslezskému kraji. Ta byla původně poskytnuta na úhradu nákladů na tlumočení

a překlady písemných žádostí podaných v polském jazyce do českého jazyka a dále pak na úhradu nákladů vztahujících se k plnění závazku užívání místních názvů (názvů obcí, ulic) a názvů veřejných budov v polském jazyce.

V roce 2010 dotace doznala významné změny, neboť tato účelová dotace byla pro efektivnější využití finančních prostředků transformována v Dotační program na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků.⁷ To umožnilo rozšířit podporu z polštiny i na ostatní jazyky prohlášené v části III Charty (němčina, romština a slovenština).

Srovnání výdajů vynaložených v roce 2010 s čerpáním prostředků v předchozích letech:

rok	z rozpočtu přiděleno	čerpáno	počet projektů
2010	2 500 tis. Kč	2 241 517 Kč	17 (2 obce, 11 občanských sdružení, 2 církevní právnické osoby, 1 vysoká škola)
2009	2 000 tis. Kč	263 754 Kč	1 (kraj Moravskoslezský)
2008	5 000 tis. Kč	751 125 Kč	1 (kraj Moravskoslezský)

Program existuje od ledna 2010 a je zaměřen na následující tématické okruhy činností v souvislosti s polštinou a těšínským nářečím jako její regionální variantou, slovenštinou, němčinou a romštinou:

- Vzdělávací aktivity na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají. Cílovou skupinou těchto aktivit jsou jak osoby s menšinovým jazykem jako jazykem mateřským, tak osoby s češtinou jako mateřským jazykem. Předpokládalo se, že aktivity byly zaměřené i na vzdělávání pedagogů s cílem podpory menšinových jazyků zejména v prostředí osob s češtinou jako jazykem mateřským. Oceněno bylo deset projektů.
- Kvantitativní a kvalitativní analýzy zaměřené na výzkum užívání menšinových jazyků, indikaci oblastí jejich podpory a návrhy forem této podpory. V tomto okruhu se uplatnilo pět projektů.
- Podporu užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích (výroba a instalace tabulí s názvy obcí, jejich částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků). Byly přiznány dotace dvěma projektům.

Tabulka s podpořenými projekty na realizaci aktivit ve prospěch regionálních či menšinových jazyků se nachází v příloze této zprávy.

3. Naznačte vývoj, který předpokládáte v příštím monitorovacím cyklu, jako jsou předpoklady politických nebo rozpočtových změn, politické plány nebo jiné elementy, které mohou mít přímý či nepřímý dopad na situaci v oblastech regionálních či menšinových jazyků.

Rada předložila vládě v březnu 2011 návrh na změnu statutu tohoto poradního orgánu s cílem reflektovat ratifikaci Charty jako jednoho ze základních dokumentů určujících činnost Rady, zdůraznit ochranu „menšinových jazyků“ (termín kompatibilní s Chartou) v činnosti Rady, upravit členství tak, aby méně odráželo pouze orientační (a mnohdy zavádějící) počet přihlášených k odlišné národnosti podle posledního sčítání lidu, a naopak více zohlednilo

⁷ Na základě Usnesení vlády č. 315 ze dne 27. dubna 2010, kterým se mění Usnesení vlády ze dne 7. prosince 2005 č. 1574, k návrhu na ratifikaci Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (ETS 148)

význam menšinových jazyků pod ochranou Charty, spolupráci s odborníky v oblasti jazykovědy a se zástupci samospráv, ve kterých je ochrana jazyků trvale nejaktuálnější.⁸

Dne 21. prosince 2009 schválila vláda usnesením č. 1572 Koncepti romské integrace na období 2010–2013. Jedná se o strategický dokument, kterým se ČR mj. zavazuje k podpoře výzkumu a výuky romského jazyka; ke tvorbě metodických a didaktických materiálů i pomůcek pro výuku romštiny; k podpoře literatury psané v romštině.

K ulehčení prosazování práv národnostních menšin ohledně výborů pro národnostní menšiny a dvojjazyčných nápisů iniciovala Rada v březnu 2009 návrh změny zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Návrh byl součástí Zprávy o situaci národnostních menšin v ČR v roce 2008 a v souvisejícím usnesení bylo uloženo ministru vnitra při nejbližší novelizaci uvedených zákonů návrh realizovat (viz odpověď na bod 4.C).

V souladu se zavedením nového modelu maturitní zkoušky⁹ od školního roku 2010/2011 je školským zákonem¹⁰ garantováno, že žáci škol a tříd s vyučovacím jazykem národnostní menšiny mají právo skládat společnou i profilovou část maturitní zkoušky v českém jazyce nebo v jazyce národnostní menšiny, a to s výjimkou zkoušky z českého jazyka a literatury.

4. Uved'te detailní vysvětlení legislativních nebo praktických opatření, které stát přijal pro realizaci každého jednotlivého doporučení Rady ministrů.

A) Praktické kroky učiněné k posílení informovanosti a toleranci k regionálním či menšinovým jazykům a kulturám, které zastupují, jako k nedílné součásti kulturního dědictví České republiky, a to jak v obecných osnovách ve všech fázích vzdělávání, tak v hromadných sdělovacích prostředcích.

Česká republika podporuje formou dotací šíření informací (periodika, televizní a rozhlasové vysílání) v jazycích národnostních menšin, tedy i těch, které jsou pod ochranou Charty.

V České republice probíhá reforma školství, jejíž součástí je tvorba školních vzdělávacích programů v souladu s rámcovými vzdělávacími programy, jež vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Problematika multikulturní výchovy, výchovy k respektování lidských práv i výchovy proti extremismu, rasismu a intoleranci je integrální součástí rámcových vzdělávacích programů (dále jen RVP) základního i středního vzdělávání a jako taková je v rámci kurikulární reformy implementována do jednotlivých školních vzdělávacích programů (dále jen ŠVP). Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný vzdělávací obsah a jsou závazné pro tvorbu ŠVP.

V roce 2010 byla uzavřena legislativní etapa pro provedení zásadní změny v oblasti vzdělávacích programů zakotvené ve školském zákoně, kdy byl postupně zredukován počet původních oborů vzdělání na nově koncipované, komplexnější obory vzdělání.

V červnu 2010 bylo ve Sbírce zákonů zveřejněno nové nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání. V roce 2010

⁸ Usnesení vlády ze dne 13. dubna 2011 č. 264, viz

[http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2F365FF868D12453C125787E003B1469/\\$FILE/264%20uv110413.0264.pdf](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2F365FF868D12453C125787E003B1469/$FILE/264%20uv110413.0264.pdf)

⁹ Zákon č. 49/2009 Sb., změna školského zákona

¹⁰ § 79, odst.1, zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

dokončen a schválen RVP pro praktickou školu jednoletou a dvouletou (RVP PRŠ 1, RVP PRŠ 2). V srpnu 2010 byl rozeslán v elektronické podobě (DVD) na Praktické školy, které si podle rámcových vzdělávacích programů budou tvořit své školní vzdělávací programy, podle kterých začnou výuku v roce 2012. V rámcových vzdělávacích programech uvedených škol není samostatně zařazeno průřezové téma Multikulturní výchova, avšak témata vztahující se k multikulturní výchově jsou obsažena v RVP PRŠ 1 v průřezovém tématu *Osobnostní a sociální rozvoj* v tematickém celku *Sociální rozvoj* a v RVP PRŠ 2 v průřezovém tématu *Osobnostní a sociální výchova* v tematickém celku *Lidské vztahy a Etnický původ*.

Všechny rámcové vzdělávací programy gymnaziálního i středního odborného vzdělávání obsahují průřezové téma *Občan v demokratické společnosti*, kde je problematika potírání extremismu a xenofobie začleněna. Průřezové téma směřuje v procesu výchovy a vzdělávání k tomu, aby žáci např. byli schopni morálního úsudku, odolávali myšlenkové manipulaci, dovedli kriticky přijímat mediální obsahy, dovedli jednat s lidmi o citlivých nebo kontroverzních tématech a hledat kompromisy.

Do rámcových vzdělávacích programů budou v rozšířenější podobě zařazeny dějiny a kultura menšin na území ČR v rámci tzv. cyklických revizí RVP.

V dějepisném učivu je důraz položen na dějiny moderní doby, hlavně na 20. století, v jejichž rámci je zařazeno učivo o fašismu, nacismu, o druhé světové válce, nacistické rasové a jiné perzekuci, o odboji proti nacismu, o Holocaustu a genocidě Romů. V učivu, které vzdělává k demokratickému občanství, jsou následující obsahová hesla: politický radikalismus a extremismus, současná česká extremistická scéna a její symbolika, mládež a extremismus.

Školám se doporučuje také zařazovat do školních vzdělávacích programů (ŠVP) v dostatečné míře další závazné průřezové téma *Multikulturní výchova*. Doporučení zveřejněná v uplynulých letech v Souboru pedagogicko-organizačních informací pro MŠ, ZŠ, SŠ, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení jsou nadále platná. Jsou zde např. odkazy na komplexní informace o Holocaustu Romů a Židů, které lze získat na odborných seminářích *Jak učit o Holocaustu* nebo v rámci dokumentárního projektu pro žáky *Zmizelí sousedé* (organizují *Vzdělávací oddělení Památníku Terezín* a *Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze*). Současně je upozorňováno na publikace tzv. popíračů Holocaustu. Školám je doporučováno, aby ve výuce také akcentovaly téma česko-německých vztahů, včetně objektivních informací o odsunu sudetských Němců, umožnily poznávat žákům kulturu, jazyk a každodenní život dalších národností a etnik žijících v ČR a podávaly informace o současných extremistických společenských jevech (antisemitismus, islamofobie, neonacismus, pravicový a levicový extremismus).

- Metodická podpora

Výzkumný ústav pedagogický (VÚP), přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, vypracoval *Analýzu rámcových vzdělávacích programů základního vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování*. Ta byla provedena ve všech jeho částech – cíle základního vzdělávání, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti (vzdělávací obory), průřezová témata. Analýza se zaměřila především na obsahovou a terminologickou stránku jednotlivých forem rizikového chování včetně rasistických, xenofobních a extremistických postojů.

Problematika multikulturní výchovy byla i v roce 2010 řešena jako součást dlouhodobého systematického resortního úkolu zaměřeného na metodickou podporu výuky průřezových témat (mezi nimi i Multikulturní výchovy). V rámci tohoto úkolu byly jako konkretizace průřezových témat v RVP zpracovány doporučené očekávané výstupy (DOV) pro všechny

tematické okruhy průřezového tématu Multikulturní výchova, a to jak pro 1. a pro 2. stupeň ZŠ, tak pro gymnázia.

Doporučené očekávané výstupy jsou tak, jak vyplývá z charakteru průřezového tématu, zaměřeny na rozvíjení postojů a hodnot a pro Multikulturní výchovu vycházejí již z inovovaného pojetí, které bylo zpracováno v rámci *Strategie rozvoje v oblasti Multikulturní výchovy* v roce 2009.

Zohledňují transkulturní přístup, který přispívá k minimalizaci rizika vyčleňování jedinců na základě skupinové identity a k prevenci extremistických postojů. Za významnou skutečnost je možné považovat i to, že dochází na úrovni DOV k efektivním přesahům mezi jednotlivými průřezovými tématy a to zejména mezi Multikulturní výchovou, Výchovou demokratického občana a Výchovou k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

DOV byly ověřovány na vybraných základních školách a gymnáziích a byly pro učitele vytvořeny ukázky konkrétních výukových situací, ve kterých mohou být jednotlivé doporučené výstupy dosahovány. Metodické materiály jsou postupně doplňovány a uveřejňovány na Metodickém portálu www.rvp.cz.

V rámci tohoto úkolu proběhlo v roce 2010 plošné dotazníkové šetření, které se týká zejména postojů učitelů k problematice průřezových témat (tedy i Multikulturní výchovy) a otázek spojených s jejich výukou. Výstupy z dotazníkového šetření budou zveřejněny na internetových stránkách Výzkumného ústavu pedagogického a na portálu www.rvp.cz. Na základě potřeb učitelů bylo přednostně na www.rvp.cz založeno digifolio soustřeďující základní texty a informace k otázkám inkluzivního vzdělávání.¹¹

V rámci kontinuální činnosti VÚP se pracuje na srovnávací studii inkluzivních přístupů ve vybraných zemích. Byla zpracována srovnávací studie Pojetí průřezových témat a byly shromážděny materiály týkající se systému vzdělávání a kurikulárních dokumentů. Ty jsou dále využívány jako podklad při získávání informací pro analýzu inkluzivních přístupů.

Důležitým informačním, metodickým a komunikačním zdrojem v oblasti multikulturní výchovy je již výše zmiňovaný metodický portál www.rvp.cz. Činnost metodického portálu www.rvp.cz zajišťuje Výzkumný ústav pedagogický v Praze ve spolupráci s Národním ústavem odborného vzdělávání, přímo řízené organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky, jeho hlavním cílem je vytvoření systematické podpory pedagogů při realizaci školské reformy. Texty uveřejněné na Metodickém portálu se vztahují se např. k rasismu, xenofobii, multikulturní společnosti apod.

Kromě výše uvedeného portálu jsou dalšími zdroji informací pro multikulturní výchovu další webové portály resortu školství, na nichž jsou průběžně podporovány mediální aktivity v oblasti multikulturní výchovy, prevence rasistických, xenofobních a extremistických postojů, výchovy k toleranci a respektování lidských práv.¹²

- Centra podpory inkluzivního vzdělávání

Na začátku školního roku 2009/2010 odstartoval v 9 městech naší republiky (Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Karviná, Most, Olomouc, Opava, Plzeň, Praha) nový národní projekt, spolufinancovaný ESF a státním rozpočtem ČR, který je zaměřený na práci se školami. Na realizaci projektu se podílí Institut pedagogicko-psychologického poradenství

¹¹ <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2477>

¹² www.msmt.cz, www.vuppraha.cz, www.nuov.cz, www.edu.cz

ČR. Projekt Centra podpory inkluzivního vzdělávání (dále jen CPIV)¹³ navazuje na práci Středisek integrace menšin (dále jen SIM), nicméně oproti činnosti středisek došlo k posunu a ke změně cílové skupiny. Střediska integrace menšin se primárně zabývala prací s dětmi (především ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí), kterým se snažila napomáhat se zvládnutím obtíží, spojených se školní docházkou. SIM ověřila během svého působení řadu nástrojů vhodných pro přímou práci s dětmi, kdy jejich pracovníci poskytovali služby především v oblastech práce s třídním kolektivem; diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb dětí; doučování (tutoring); sociální práce s rodinou dítěte; organizování vzdělávacích a volnočasových aktivit atd.

CPIV přesouvají těžiště své činnosti více k pedagogickým pracovníkům. Pracovníci center očekávají, že podpora zaměřená na školy a pedagogické pracovníky a jejich zvládnutí zvyšujících se nároků na vzdělávání dětí s rozličnými obtížemi, může mít v konečném důsledku podstatně větší význam než pomoc směřovaná ke konkrétním jednotlivým žákům. Centra usilují o to, aby školy dokázaly realizovat inkluzivní vzdělávání a rozvíjet potenciál každého dítěte dle jeho individuálních a u některých žáků speciálních vzdělávacích potřeb. Tento záměr se odráží i v základním poslání CPIV, kterým je podpora školských zařízení a škol, které by postupně měly dokázat samy zavádět vhodné nástroje (metodiky, formy výuky apod.) k naplnění individuálních vzdělávacích potřeb každého dítěte. Projekt vychází z „jednoduchého“ předpokladu, že v podstatě každý žák, který je schopen se vzdělávat v tzv. hlavním vzdělávacím proudu, by k tomu měl dostat příležitost – tzn. školy (učitelé) by mu ji měly být schopny poskytnout.

Ve svém regionu vybírá každé z devíti Center ve spolupráci s krajskými a obecními úřady každoročně deset až patnáct škol, přičemž v tomto výběru jsou zastoupeny školy různé velikosti a s různou mírou potřeb v oblasti inkluzivního vzdělávání. Mezi nimi je vždy jedna či dvě „pilotní školy“, na kterých se již do větší míry daří principy inkluzivního vzdělávání naplňovat. Právě v souvislosti s pilotními školami je důležitým výstupem práce CPIV také vytváření sítí spolupracujících škol a dalších vzdělávacích institucí za účelem vzájemné výměny příkladů „dobré praxe“ a dalších zkušeností. V rámci pomoci školám a jejich zřizovatelům se CPIV také podílí na zajišťování finančních prostředků pro školy prostřednictvím získávání dotací či grantů (projektový management) či přímo poskytuje školám psychologické a speciálně-pedagogické poradenství. Zároveň probíhá příprava a podpora takových kurzů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, které budou přínosné pro směřování škol k inkluzivnímu pojetí vzdělávání.

B) Realizace politiky na ochranu romštiny a němčiny a podpora jejich užívání ve veřejném životě.

○ Romský jazyk

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nechalo přeložit zásadní dokumenty Rady Evropy týkající se osnov a výuky romského jazyka. Tyto dokumenty byly přeloženy do češtiny, do severocentrálního romského jazyka a do lovarského romského jazyka a zajistilo jejich publikaci na stránkách Rady Evropy. Jde o tyto materiály:

Rámcová osnova pro výuku romského jazyka (navrženo ve spolupráci s Evropským fórem Romů a kočovníků). Rámcová osnova pro výuku romského jazyka zahrnuje prvky osnov i referenčních úrovní a jejím cílem je pomoci dětem s různým sociokulturním zázemím: těm, které doma romským jazykem nehovoří, dětem, které

---

¹³ <http://www.cpiv.cz/>

potřebují úroveň romského jazyka zvýšit a dětem, které sice romsky hovoří, ale potřebují v něm získat takové dovednosti, aby mohly tento jazyk využívat jako nástroj dalšího vzdělávání.

Evropské jazykové portfolio *Učím se romsky* pro výuku romského jazyka pro 2. stupeň základní školy (pro žáky od 11 – 16 let).

Evropské jazykové portfolio *Učím se romsky* pro výuku romského jazyka pro 1. stupeň základní školy (pro žáky od 6 do 11 let).

Metodická příručka pro učitele *Jak používat Evropské jazykové portfolio pro romštinu*.

V návaznosti na tyto nástroje vznikl v Evropském středisku (Rady Evropy) pro moderní jazyky ve Štýrském Hradci dvouletý projekt (2010-2011) s názvem *Vzdělávání v romském jazyce ve školách v Evropě*, který si klade za cíl implementovat tyto nástroje do vzdělávacích systémů v členských státech RE a pilotováním je ověřit. Hlavním partnerem projektu Evropského střediska (Rady Evropy) pro moderní jazyky ve Štýrském Hradci je Univerzita v Grazu, ale projekt má i řadu dalších partnerů, včetně Univerzity Karlovy, Filozofické fakulty, Semináře romistiky, Ústavu jižní a centrální Asie. Ve dnech 24. - 26. února 2010 se v Praze uskutečnil mezinárodní seminář k projektu, který po organizačně finanční stránce pomohlo realizovat Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Seminář byl určen především pro školitele učitelů romského jazyka, součástí semináře bylo i projednání finální podoby souvisejícího návrhu projektu, který byl předložen a posléze schválen Evropskou komisí v rámci Programu celoživotního vzdělávání EU.

○ Německý jazyk

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje jazykové aktivity gymnázií, která poskytují výuku německého jazyka vedoucí k udělení Německého jazykového diplomu. Tento diplom opravňuje ke studiu na německých vysokých školách bez další jazykové zkoušky. Ministerstvo kultury podporuje vydávání periodik v německém jazyce. Státní správa i samospráva přispívají formou dotací i *ad hoc* podpory na kulturní aktivity německé národnostní menšiny a na podporu německého jazyka. Podrobný přehled podpory je uveden v části III. a v příloze této zprávy.

C) Zlepšení právních předpisů vztahujících se ke složení a pravomocem výborů pro národnostní menšiny, aby tato pravidla nepředstavovala překážky k provádění Charty, včetně vytvoření škol s výukou v regionálních či menšinových jazycích a používání polských místních názvů na topografickém značení.

Zlepšení právních předpisů v souvislosti s používáním polských místních názvů na topografickém značení

Užívání silničních tabulí označujících vjezd a výjezd z obce též v jazyce národnostní menšiny upravuje vyhláška č. 30/2001 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích. Dle § 13 odst. 1 písm. v) a písm. w) tohoto právního předpisu se za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem¹⁴ umísťuje název obce v jazyce národnostní menšiny (tabule označující vjezd a výjezd z obce) pod dopravní značku a informuje o názvu obce v jazyce národnostní menšiny. Celkem 31 obcí na území okresů Karviná a Frýdek-Místek splňuje

¹⁴ § 29 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

legislativní podmínky pro instalaci dvojjazyčných česko-polských nápisů. Do doby, než došlo k přijetí novelizace vyhlášky,¹⁵ byla instalace těchto dvojjazyčných nápisů zčásti pozastavena.

Po ratifikaci Charty od roku 2007 probíhá postupná instalace těchto nápisů v obcích (již ve dvou třetinách zmiňovaných obcí proběhla), míru dvojjazyčnosti si stanovila každá obec individuálně na základě doporučení jejího Výboru pro národnostní menšiny. Pohybuje se v široké škále od dvojjazyčných nápisů na úředních budovách, přes dvojjazyčné nápisy dalších veřejně přístupných prostranstvích, až po silniční tabule označující vjezd a výjezd z obce. Realizace posledního zmiňovaného typu se však v některých obcích komplikuje nedorozuměním mezi zástupci národnostní menšiny a příslušnými orgány.

Vláda schválila dne 29. června 2009 usnesení č. 845 (na základě usnesení Rady vlády pro národnostní menšiny), jímž ukládá Ministru vnitra novelizovat zákony o územních samosprávných celcích, konkrétně úpravu ustanovení § 29 odst. 2 a § 117 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 78 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a § 78 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, zpracovanou v souladu s přílohou č. 14 Zprávy o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2008. Navržená změna, která vychází z praktických zkušeností se zřizováním výborů i s označováním veřejných prostranství, byla připravena Výborem pro spolupráci s orgány samosprávy Rady vlády pro národnostní menšiny, který ji schválil na svém jednání dne 17. února 2009 (konečná podoba byla před předložením vládě schválena též Radou dne 6. května 2009). Ministerstvo vnitra ve spolupráci se sekretariátem Rady připravilo legislativní návrh příslušné právní úpravy, která bude zařazena v souladu s vládním zadáním do nejbližší novelizace zákonů o územních samosprávných celcích s termínem do konce roku 2011.

Provedení této změny si vyžadují praktické zkušenosti Rady vlády pro národnostní menšiny,¹⁶ kdy ne vždy výbory pro národnostní menšiny v jednotlivých obcích vyhověly žádostem zástupců příslušné národnostní menšiny na zřízení dvojjazyčných nápisů, aniž by pro své stanovisko měly legitimní důvody. Právě na tyto situace má novela reagovat tím, že by měla zavést možnost podání žádosti přímo občanským sdružením, které zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny, a které ke dni podání působí na území obce alespoň 5 let. V obou případech by byla zachována základní podmínka, aby se k dané národnosti podle posledního sčítání lidu přihlásilo alespoň 10% občanů obce.

Podobně jako doposud v případě doporučení výboru pro národnostní menšiny by i ve vztahu k žádosti občanského sdružení mělo platit, aby obec po splnění dalších podmínek plynoucích z § 29 odst. 2, zákona o obcích, byla povinna nápisy v jazyce národnostní menšiny uvádět. Podmínky by byly nastaveny tak, aby žádost zástupců národnostní menšiny, podaná prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny, i nadále představovala hlavní způsob pro prosazení vícejazyčných nápisů a podání „kvalifikované“ žádosti občanským sdružením bylo pouze výjimečným řešením v případech, kdy výbor svou úlohu zastupovat zájmy národnostní menšiny neplní řádně.

Zlepšení právních předpisů vztahujících se ke složení a pravomocem výborů pro národnostní menšiny

V souvislosti s výše uvedenou informací o připravované novele zákona č. 128/2000 Sb., o obcích se plánuje přijmout opatření vztahující se ke složení a pravomocem výborů pro národnostní menšiny a totiž upravit § 117, odst. 3., tohoto zákona.

¹⁵ Vyhláškou ministerstva dopravy č. 91/2009 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva dopravy č. 30/2001 Sb.

¹⁶ publikované ve Zprávách o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2008 a 2009

Navrhovaná změna by měla reflektovat praktické zkušenosti se zřizováním výborů pro národnostní menšiny, nově upravovat i mechanismus jejich ustavování. Nově by měla podmiňovat povinné zřízení výboru nejen tím, že při posledním sčítání lidu se v obci hlásilo více než 10% občanů obce k jiné než české národnosti, ale též tím, že by o zřízení výboru mohlo písemně žádat občanské sdružení zastupující zájmy národnostní menšiny. Navrhovaná změna chce vyjít vstříc potřebám praxe, neboť sčítání lidu probíhá zpravidla v desetiletém intervalu a přítomnost národnostních menšin v obci se tudíž může měnit, aniž by však povinnost obce zřídit výbor zanikla. Z praxe jsou známy i situace, kdy po posledním sčítání lidu národnostní menšina zcela zmizela, avšak obec přesto musela ustavit výbor pro národnostní menšiny. Takové situaci by měla navrhovaná změna zákona zamezit tím, že pro povinné zřízení výboru nově předpokládá iniciativu, tedy zájem ze strany samotných národnostních menšin. Písemnou žádost by mohlo podat občanské sdružení, které dle svých stanov zastupuje zájmy některé z národnostních menšin, jež jsou v dané obci přítomny.

Účinky žádosti by se vztahovaly pouze na funkční období zastupitelstva, neboť jeho uplynutím končí výbory zřízené zastupitelstvem svou činností.

Navrhovaná změna by zachovala podmínku, aby členy výboru byli příslušníci národnostních menšin, odstranila by však požadavek, aby se jednalo o příslušníky delegované svazem utvořeným podle zvláštního zákona,¹⁷ neboť takový požadavek poměrně problematicky omezuje vůli zastupitelstva obce svobodně rozhodovat o složení výborů (zastupitelstvo obce v tomto případě je omezeno výběrem pouze z návrhů svazu). Kromě toho je taková konstrukce sporná i z hlediska přístupu do výboru pro ostatní příslušníky národnostních menšin, kteří nejsou organizováni v žádném svazu. Text zákona by se navrhovanou změnou naopak výslovně doplnil o řešení situace, kdy by byly splněny podmínky pro vznik výboru (existence národnostních menšin a písemná žádost občanského sdružení), avšak v obci není zájem o členství ve výboru. Občanská sdružení by touto změnou však samozřejmě neztratila své oprávnění navrhnout zastupitelstvu obce členy výboru, toto oprávnění se však musí realizovat plně v režimu zákona o právu petičním. Příslušníci národnostních menšin mohou být zastupitelstvem vybíráni nejen z členů zastupitelstva nebo z občanů obce, ale členem výboru může být jakýkoli příslušník národnostní menšiny.

D) Přijetí opatření pro zprostředkování vyučování ve slovenštině, romštině a němčině nebo výukových kurzů těchto jazyků, ve spolupráci s jejich uživateli.

○ Slovenský jazyk

Zájem o zřízení střední školy se slovenským jazykem v Praze se objevil ve druhé polovině roku 1994. Koncem září 1995 obdrželo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy žádost zástupců Klubu slovenské kultury v ČR, Obce Slováků v ČR a Svazu Slováků v ČR o zřízení Gymnázia Milana Rastislava Štefánika v Praze. Po mnoha jednáních předkladatelé potvrdili svůj zájem zřídit gymnázium k 1. září 1996. Slovenské gymnázium v Praze bylo zařazeno do sítě škol a byl jmenován ředitel, ale škola de facto neexistovala, neboť se přihlásilo pouze pět žáků, proto bylo po několika letech ze sítě vyřazeno.

Ve školním roce 1998/99 gymnázium Na Vítězné pláni v Praze bylo připraveno zahájit výuku slovenštiny. Bylo potřeba alespoň 12 zájemců – žáků, aby se oddělení zřídilo. Přihlásilo se jich pouze 6 a po dohodě probíhala výuka slovenštiny pouze jako zájmový kroužek. Gymnázium Na Vítězné pláni bylo připraveno i ve školním roce 1999/2000 poskytnout výuku slovenštiny jako nepovinného volitelného předmětu pro děti z celé Prahy. Zájem ze strany občanů SR však nebyl. Bylo konstatováno, že většina dětí i rodičů při volbě školy dává

¹⁷ Zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

zřejmě přednost češtině, neboť počítají s tím, že děti budou dále studovat a mohly by mít na vyšších stupních škol problémy s klasifikací z českého jazyka.

Projekty umožňující zprostředkování vyučování ve slovenštině jsou podporovány prostřednictvím dotačního programu ministerstva školství na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy a dotačního programu na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Další informace jsou uvedeny v části III. této zprávy.

○ Romský jazyk

Již v roce 2008 byla Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy formulována jako jedna z priorit podpora rovných příležitostí ve vzdělávání. Důležitou oblastí, která se vztahuje také k romským dětem a podpoře jejich vzdělávání, je vytváření podmínek pro inkluzivní vzdělávání.

V roce 2010 předložilo ministerstvo ke schválení vládě Národní akční plán inkluzivního vzdělávání, ve kterém je věnována zvýšená pozornost výchově a vzdělávání romských dětí ze sociálně vyloučených lokalit a vytvoření inkluzivních mechanismů směrem k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, k jeho schválení došlo dne 15. března 2010 Usnesením vlády č. 206. Další dílčí opatření byla realizována v součinnosti s dalšími resorty, samosprávou a neziskovým sektorem.

Kontinuální rozvíjení *Koncepce včasné péče* cílené zejména na zlepšení podmínek předškolní přípravy dětí ohrožených sociálním vyloučením od 3 let do zahájení povinné školní docházky. V rámci Koncepce je věnována zvýšená pozornost předškolní přípravě romských dětí. Koncepce je zaměřena zejména na vytvoření podmínek pro kvalitní předškolní přípravu dětí ohrožených sociálním vyloučením a to směrem k vyrovnávání jejich případného znevýhodnění ještě před zahájením povinné školní docházky. Opatření směřují také ke zvýšení počtu romských dětí, žákyň a žáků v hlavním vzdělávacím proudu a k podpoře jejich školní úspěšnosti na všech úrovních vzdělávání. V jednotlivých krocích je velká pozornost věnována práci s rodinou těchto žáků tak, aby rodiče dokázali vytvářet podporu pro vzdělávání svých dětí (sociální služby, služby učitelů-didaktiků, tutorů).

V roce 2010 probíhal projekt CPIV (Centra podpory inkluzivního vzdělávání). V jeho rámci byly sestaveny odborné týmy s působností ve všech krajích ČR. Poskytují metodickou podporu pedagogickým pracovnícům a pracovníkům na všech úrovních vzdělávacího systému zaměřenou na specifika pedagogické práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, posílení regionálních zdrojů, vytvoření sítě odborníků, vytvoření multidisciplinárních týmů poskytujících podporu pedagogickým pracovnícům a pracovníkům, žákyňám, žákům a jejich rodinám. Romské děti jsou významnou cílovou skupinou připravovaného projektu.

Akreditované studijní programy a programy v rámci celoživotního učení, realizované vysokými školami, jsou uvedeny v části III. této zprávy. Jedná se např. o přípravu asistentů pedagoga či o studium romistiky. Akreditaci na přípravu pedagogů pro romský jazyk má např. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.

Romský jazyk se vyučuje na třech středních školách v ČR. Osnovy Střední odborné školy managementu a práva, s. r. o., Kolín, obsahují informace o romské historii, kultuře a jazyce, čímž absolventa připravují na práci ve vlastní komunitě. Tento faktor rovněž povzbuzuje zájem romských dětí o studium, což bylo potvrzeno již v rekvalifikačních kurzech této školy. S platností do roku 2011 jsou nabízeny obory středoškolského vzdělávání Sociální činnost v prostřední etnických minorit a Pedagogika pro asistenty ve školství. Tyto obory vzdělání mají platnost do roku 2011, jsou nabízeny pouze v dálkové formě vzdělávání a jsou určeny

svým zaměřením zejména pro žáky pocházející z romské populace. Těmito programy ministerstvo podporuje zvyšování vzdělanosti romské menšiny, zejména dospělých Romů. Mezi povinné předměty učebního plánu jsou zařazeny předměty jako multikulturní soužití, vybrané metody sociální práva, sociální politika, sociální komunikace a základy romistiky.

V dotačním programu *Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy* byly v roce 2010 podpořeny Kurzy romského jazyka, pořádané Muzeem romské kultury částkou 100 tis. Kč (obdobně byly podpořeny i v letech 2008 a 2009). Cílem kurzů je zpřístupnit zájemcům z řad studentů (etnologie, pedagogiky, sociální pedagogiky, speciální pedagogiky atp.), učitelů a pedagogických asistentů, sociálním pracovníkům, pracovníkům státní správy i policistům, kteří se denně při své práci setkávají a jednájí s příslušníky romské minority i zájemcům z řad veřejnosti, kvalitní výuku romského jazyka vyučovanou odborným lektorem a umožnit jim tak seznámení s romskou kulturou a její pochopení prostřednictvím výuky jazyka. Znalost romského jazyka absolventům kurzu umožní lépe s romskou minoritou pracovat, dorozumět se a jednat s jejími příslušníky. Budou realizovány dva kurzy, pro začátečníky a pro mírně pokročilé. Kurz pro začátečníky bude zahrnovat dvě výukové hodiny jednou týdně, kurz pro mírně pokročilé bude sestávat z hodiny konverzace s rodilým mluvčím. Kurzy vede romistka s několikaletou lektorskou praxí a romský lektor. Součástí kurzu bude i video a audioprojekce. Vedle jazykových lekcí se mohou návštěvníci seznamovat i se sbírkami a expozicemi muzea a dalšími akcemi pro veřejnost.

V tomtéž dotačním programu byl podpořen částkou 1 366 tis. Kč projekt Filozofické fakulty, Univerzity Karlovy: Kvalitativní a kvantitativní analýza jazykové situace Romů v ČR (Projekt navazuje na projekt z roku 2009: Výzkum a ověření práce s romštinou na školách realizovaný částkou 1 822 300 Kč a Sociolingvistický výzkum situace romštiny na území ČR, realizovaný toutéž organizací a podpořený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2008.).¹⁸ Předchozí projekty poskytly zatím ojedinělý a metodologicky podložený odhad kompetence romských dětí školního věku v romštině. V kvalitativní části zprávy z výzkumu pak na základě omezeného vzorku několika desítek respondentů shrnul základní obrysy situací, které vedou především k opouštění romštiny. Hlavním cílem projektu bylo rozšířit, prohloubit a doplnit poznatky o jazykové situaci Romů a romštiny v České republice, které přinesl Sociolingvistický výzkum romštiny.

Rozšíření v roce 2010 spočívalo v provedení kvantitativního výzkumu kontextu předávání jazyků, jazykových postojů, názorů na možnou podporu jazyka a jejich vzájemných souvislostí. Oproti předchozímu výzkumu byla zkoumána nejen romština, ale jazykový repertoár Romů jako celek, tedy včetně češtiny a případných dalších jazyků. Získané poznatky o jazykové situaci v dané lokalitě jsou konzultovány s učiteli na relevantních základních školách. Důraz byl též kladen na rozšíření znalostí o mluvčích tzv. olašské romštiny. Prohloubení současných poznatků spočívalo v dlouhodobějším kvalitativním výzkumu jazykového prostředí ve vybraných romských rodinách. Tato část poskytla mimo jiné přesnější pohled na získaná kvantitativní data.

Získané poznatky budou využitelné v oblasti vzdělávání romských dětí a oblasti nasměrování podpory romštiny jako menšinového jazyka (ohroženého jazykovou směnou - v případě severocentrálních dialektů romštiny) – jedním z dílčích cílů projektu bylo přinést poznatky o preferencích samotných Romů v otázce podpory jazyka ze strany státu. Výsledky kvantitativní části výzkumu též dovolí učinit určitý hrubý odhad situace romštiny ve větším počtu lokalit.

---

¹⁸ Oba výzkumy jsou zveřejněny na www.romistika.eu

○ Německý jazyk

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy průběžně podporuje jazykové aktivity gymnázií, která poskytují výuku německého jazyka vedoucí k udělení Německého jazykového diplomu. Tento diplom opravňuje ke studiu na německých vysokých školách bez další jazykové zkoušky. Česko-německé aktivity jsou rozsáhlé také v rámci mimoškolních aktivit mládeže.

V roce 2010 došlo k významné změně v Dotačním programu na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, jenž umožnil podávat občanským sdružením i školám projekty týkající se ne jen polštiny a těšínského nářečí jako její regionální varianty, ale i slovenštiny, němčiny a romštiny. Jedním z opatření byla podpora vzdělávacích aktivit na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají. Cílovou skupinou těchto aktivit jsou jak osoby s menšinovým jazykem jako jazykem mateřským, tak osoby s češtinou jako mateřským jazykem. Podrobnější informace jsou uvedeny v části III. a v příloze této zprávy.

E) Realizace praktických kroků na eliminaci odrazování od používání romštiny na školách.

Vláda se zavázala v Koncepti romské integrace na období 2010 – 2013 k průběžné podpoře výzkumu romského jazyka, romského Holocaustu a romské kultury, k vytváření podmínek pro institucionální rozvoj vysokoškolského oboru *romistika* a podpoře jeho rozšíření na další VŠ. Dále bude podporovat průběžně rozšíření výuky romského jazyka na regionální úrovni, vytváření materiálů pro vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s jinojazyčnými žáky s přihlédnutím k romským žákům, tvorbu metodických a didaktických materiálů pro výuku romštiny. Zavázala se též včlenit ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým a Národním ústavem odborného vzdělávání téma romské kultury a dějin do rámcových vzdělávacích programů škol v souladu s harmonogramem revizí rámcových vzdělávacích programů a průběžně prostřednictvím České školní inspekce vyhodnocovat soulad těchto programů se školskými vzdělávacími programy, podle nichž probíhá výuka těchto témat v praxi.

Část II.

5. Uved'te poslední vývoj týkající se ustanovení článku č. 7 Charty za poslední monitorovací období (2008-2010).

Článek 7, odst. 1 – Cíle a zásady

a) Uznání menšinových jazyků jako výrazu kulturního bohatství

Vláda schválila v prosinci 2009 svým usnesením č. 1572 Koncepti romské integrace na období 2010 – 2013, ve které se zavazuje k podpoře výzkumu a výuky romštiny a uznává jí za součást evropského kulturního bohatství. V rámci vládní Kampaně proti rasismu proběhlo v roce 2009 a 2010 vyhlásování ceny Gypsy Spirit Sekcí pro lidská práva Úřadu vlády ČR.

Cílem projektu Gypsy Spirit je vybudovat tradici prestižního oceňování práce pro integraci Romů a ukázat veřejnosti příklady dobré praxe soužití romských komunit s „majoritou“. V tomto smyslu celý projekt koresponduje s jedním z cílů českého předsednictví Dekádě romské inkluze 2005–2015, které probíhá od července 2010 do června 2011.

Ceny Gypsy Spirit se udělují firmě, obci, nevládní organizaci nebo jednotlivci v kategoriích:

- Nevládní organizace – za realizaci konkrétního projektu zaměřeného na podporu a rozvoj romské menšiny a dosažené výsledky
- Společnost – firma podporující projekty zaměřené na sociální pomoc a podporu romské komunity

- Mimoškolní vzdělávací aktivity zaměřené na romské děti a mládež
- Jednotlivec – který dlouhodobě svou prací přispívá ke zlepšení postavení Romů
- Čin roku – který přispěl k záchraně života nebo zlepšil kvalitu života jednotlivce.

V roce 2010 se konal projekt Gypsy Spirit pod záštitou předsedy vlády České republiky Petra Nečase, předsedkyně podvýboru pro lidská práva Evropského parlamentu Heidi Hautalaové, prezidenta Václava Havla a ex-ministra pro lidská práva Michaela Kocába.

b) Respektování zeměpisné oblasti menšinových jazyků

Vzhledem k tomu, že nedošlo za toto monitorovací období u tohoto bodu ke změně,¹⁹ odkazujeme tímto na informace, uvedené ve II. části První periodické zprávy předložené Generálnímu tajemníkovi Rady Evropy podle článku 15 Charty.

c) Podpora k zachování menšinových jazyků

Kromě informací uvedených v části I. této zprávy a ve II. části První periodické zprávy předložené Generálnímu tajemníkovi Rady Evropy podle článku 15 Charty uvádíme, že v roce 2010 došlo k významné změně v Dotačním programu na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, jenž umožnil podávat občanským sdružením i školám projekty týkající se ne jen polštiny a těšínského nářečí jako její regionální varianty, ale i slovenštiny, němčiny a romštiny. Jedním z opatření byla podpora vzdělávacích aktivit na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají. Cílovou skupinou těchto aktivit jsou jak osoby s menšinovým jazykem jako jazykem mateřským, tak osoby s češtinou jako mateřským jazykem. Předpokládalo se, že aktivity byly zaměřené i na vzdělávání pedagogů s cílem podpory menšinových jazyků zejména v prostředí osob s češtinou jako jazykem mateřským. Oceněno bylo v rámci tohoto opatření 10 projektů.

d) Podpora užívání menšinových jazyků

Česká republika systematicky podporuje užívání menšinových jazyků v rámci dotačních programů, zvláštní pozornost věnuje opatřením na podporu užívání romského jazyka, podrobnější informace jsou uvedeny v části I. této zprávy.

e) Rozvíjení vazeb mezi skupinami mluvčích různých jazyků

Vazby mezi mluvčími různých jazyků se prohlubují zejména při společných kulturních a společenských akcích občanských sdružení jednotlivých národnostních menšin, jež veřejná správa ČR finančně podporuje.

Dne 21. června 2007 byl v Praze otevřen Dům národnostních menšin, v němž sídlí občanská sdružení bulharské, maďarské, německé, polské, romské, ruské, rusínské, řecké, slovenské, srbské a ukrajinské menšiny. Občanským sdružením (nejen mluvčím vyjmenovaných menšinových jazyků) jsou k dispozici společné prostory – výstavní sál, zasedací místnost, společenský sál s kavárnou pro prezentaci vlastní kultury bez ohledu na regionální příslušnost mluvčích menšinových jazyků.

Změna zřizovací listiny Pedagogického centra pro polské národnostní školství Český Těšín

V roce 2010 se připravovala změna zřizovací listiny Pedagogického centra (byla schválena dne 20. ledna 2011 pod názvem Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy podle § 169b odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším

¹⁹ Instrukce Rady Evropy MIN-LANG (2009) 8

odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, kterým se vydává Dodatek č. 2 ke Zřizovací listině Pedagogického centra pro polské národnostní školství Český Těšín).

Tato změna kromě technických opatření jednak aktualizovala pedagogickou terminologii použitou ve zřizovací listině a jednak umožnila zakotvit přímo do zřizovací listiny některé z aktivit, které přispívají k naplňování Evropské charty regionálních či menšinových jazyků²⁰ a Pedagogické centrum je dříve vykonávalo bez výslovného odkazu na zřizovací listinu.

Konkrétně se jednalo o umožnění vzdělávat i pedagogické pracovníky ze škol, které nepatří k polskému národnostnímu školství a škol s integrovanými polskými třídami, v rámci celoživotního učení. Navrhovaná změna vyšla vstříc požadavkům učitelů v regionu. Dále byla do Zřizovací listiny výslovně zakotvena možnost přeshraničního vzdělávání (čl. 14/písm. b) Charty).

f) Podpora výuky a studia menšinových jazyků

Česká republika i v letech 2008-2010 poskytovala ze svého rozpočtu prostředky pro výuku a studium regionálních nebo menšinových jazyků, informace se nacházejí v části I. zprávy.

V roce 2010 došlo k významné změně v Dotačním programu na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, jenž umožnil podávat občanským sdružením i školám projekty týkající se ne jen polštiny a těšínského nářečí jako její regionální varianty, ale i slovenštiny, němčiny a romštiny. Jedním z opatření byla podpora vzdělávacích aktivit na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají. To umožňuje školám i organizacím příslušníků národnostních menšin realizovat projekty vzdělávání v menšinových jazycích. V roce 2010 byl mezi podpořenými projekty i jeden projekt německé menšiny, ten ale nakonec nebyl uskutečněn.

g) Studium a výzkum menšinových jazyků na vysokých školách

Grantová agentura ČR podpořila kromě jiných i projekt Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR, č. P406/11/2304, „Konfrontační popis současného slovenského a českého lexika (systémové vztahy a komunikační koexistence)“ na dobu 2011–2014, jehož součástí je mj. výzkum užívání slovenštiny v České republice především v oblasti právní komunikace. Podrobné informace o výzkumu menšinových jazyků na vysokých školách se nacházejí v části I. této zprávy, o studiu menšinových jazyků v části III. a v příloze této zprávy.

i) Mezistátní výměny

Podrobné informace o mezistátních výměnách, týkající se jazyků, chráněných Chartou, se nacházejí v části III. této zprávy.

Článek 7, odst. 2

Odstranění (ochrana/zasahování proti) diskriminace menšinových jazyků

V září 2009 vešel v ČR v platnost zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační

---

²⁰ Usnesení vlády ČR č. 1574 ze dne 7. prosince 2005 k návrhu na ratifikaci Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (ETS 148), otevřené k podpisu členskými státy Rady Evropy ve Štrasburku dne 5. listopadu 1992

zákon), jenž sice přímo neupravuje zákaz jazykové diskriminace, nicméně zakazuje přímou i nepřímou diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu či národnosti.

Článek 7, odst. 3

Podpora vzájemného porozumění mezi jazykovými skupinami

Světový romský festival KHAMORO se koná již od roku 1999 a během této doby byl podpořen mnoha významnými osobnostmi. Za dobu své existence se festival KHAMORO stal nejvýznamnější akcí svého druhu nejen v ČR, ale i na celoevropské úrovni.

Ve dnech 23.-29. května 2010 proběhl v Praze již 12. ročník Světového romského festivalu KHAMORO 2010. Konal se pod záštitou primátora hlavního města Prahy a vládního zmocněnce pro lidská práva. Partnerem bylo již tradičně hl.m. Praha, festival byl podpořen Ministerstvem kultury, společností ČEPRO a dalšími.

Realizace festivalu i programová náplň proběhly dle plánu a dle předpokládaného harmonogramu. Ze strany realizátorů i ze strany veřejnosti byl i 12. ročník považován za velmi úspěšný. Hlavním cílem festivalu bylo představit veřejnosti to nejkvalitnější z romské kultury celého světa. Mediální kampaň je dle ohlasů veřejnosti kvalitní a dobře slouží nejen k upoutání pozornosti k samotnému festivalu, ale také ke snaze zlepšit vztahy mezi romskou menšinou a majoritní společností. Všechny plánované cíle byly naplněny a festival KHAMORO 2010 prostřednictvím kulturního a odborného programu přispěl ke společnému soužití Romů a ne-Romů a objevování romské kultury.

Cíle:

- ukázat bohatství a rozmanitost romské kultury a tradic, které jsou významnou součástí české, evropské a světové kultury
- přispět k integraci Romů do české společnosti a k vytváření multikulturní společnosti
- přispět ke zlepšení a rozvoji vztahů mezi majoritní společností a romskou komunitou prostřednictvím kulturní a odborné prezentace skrze pozitivní hodnoty, jakou hudba a jiné formy umění bezpochyby jsou

Kulturní složka programu

Kulturní částí programu se zúčastnili ti nejlepší romští hudebníci z celého světa a českému i zahraničnímu publiku představili klasickou, ale i tradiční a současnou romskou hudbu či Gypsy jazz. Zároveň proběhly dvě výstavy, taneční workshopy i filmové projekce.

Hudební program byl netradičně zahájen již v neděli 23. května 2010, kdy se ve Švandově divadle na Praze 5 konala světová premiéra romské opery *Invisible Gipsy* od srbského multižánrového umělce Zorana Tairoviće. Opera nabídla divákům vhled do problémů, které se objevují ve vztazích mezi odlišnými kulturami, a nastínila otázku tolerance a vzájemného respektu. Premiéra proběhla velmi úspěšně a byl o ní velký zájem nejen ze stran veřejnosti, ale i médií.

Článek 7, odst. 4

Konzultační mechanismy

Mluvčí regionálních či menšinových jazyků mohou využívat uzákoněné možnosti aktivně se podílet na řešení záležitostí týkající se národnostních menšin v rámci výborů i při jednáních Rady. V části I. této zprávy jsou uvedeny konkrétní příklady reflexe potřeb vyjádřených mluvčími regionálních či menšinových jazyků.

Článek 7, odst. 5

Uplatňování zásad ve vztahu k neteritoriálním jazykům

Vzhledem k tomu, že nedošlo za toto monitorovací období u tohoto bodu ke změně, odkazujeme tímto na informace, uvedené ve II. části První periodické zprávy předložené Generálnímu tajemníkovi Rady Evropy podle článku 15 Charty.

6. Informace o přijatých legislativních a/nebo praktických opatřeních, které přijal stát s cílem implementovat výzvy a doporučení Výboru expertů, která byla uvedena v první evaluační zprávě.

Vláda schválila v prosinci 2009 Konceptci romské integrace na období 2010–2013. Jedná se o strategický dokument, kterým se ČR zavazuje k podpoře výzkumu a výuky romského jazyka, ke tvorbě metodických a didaktických materiálů i pomůcek pro výuku romštiny; k podpoře literatury psané v romštině. Další informace o přijatých opatřeních se nacházejí v části I. této zprávy.

Část III.

7. Uved'te, jaké kroky byly podniknuty v oblasti regionálních či menšinových jazyků, vybraných v období ratifikace Charty, vyplývající z článku č.2, odst. 2 Charty (legislativní a praktická opatření)

Jazyky: POLŠTINA, SLOVENŠTINA

Níže uvedené závazky pro polštinu platí v Moravskoslezském kraji, na území okresů Frýdek-Místek a Karviná. Závazky pro slovenštinu platí na území celého státu.

Článek 8 – Vzdělávání

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti vzdělávání tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a)i/ii; b)i/ii; c)i/ii; d)ii; e)iii; f)iii; g); h); i); odst. 2 (celkem 10 bodů).

Pro slovenštinu: odst. 1a)iv; b)iv; e)iii; g); i); odst. 2 (celkem 6 bodů)

Předškolní vzdělávání

Odstavec 1) Pokud jde o vzdělávání, smluvní strany se zavazují, že na území, kde jsou tyto jazyky užívány, v závislosti na stavu každého z těchto jazyků a aniž by tím byla dotčena výuka úředního jazyka (úředních jazyků) státu

- a) i zpřístupní předškolní vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- ii zpřístupní podstatnou část předškolní vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- iv pokud veřejné orgány nemají přímé pravomoce při zajišťování předškolní výchovy, budou upřednostňovat a/nebo podporovat uplatňování opatření uvedených v bodech i - iii;

Ve školním roce 2010/2011 zajišťovalo na území Moravsko-slezského kraje vzdělávání v polském a českém jazyce 5 mateřských škol (Písek u Jablunkova, Milíkov u Jablunkova, Vendryně, Třinec a Český Těšín) s celkem 197 žáky a v polském jazyce vyučovacím celkem 20 mateřských škol (se 712 dětmi). Ve srovnání s rokem 2009 ubylo v těchto mateřských školách pět dětí. Veškeré statistické údaje o školách, dětech a žácích shromažďuje Ústav pro informace ve vzdělávání, přímo řízená organizace ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Informace uvedené níže jsou aktuální k 30. březnu 2010.

Základní vzdělávání

- b) i zpřístupní základní vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo

- ii zpřístupní podstatnou část základního vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- iv budou uplatňovat jedno z opatření uvedených v bodech i - iii alespoň vůči žákům, jejichž zákonní zástupci o takové opatření požádají a jejichž počet bude považován za dostatečný;

V ČR je otevřena jedna základní škola s českým a německým vyučovacím jazykem, v níž se vzdělávalo 126 žáků v 5 třídách. Oproti roku 2009 došlo k nárůstu o 2 žáky.

V základních školách probíhá mimo výše uvedeného také výuka německého jazyka jako cizího jazyka, tuto výuku mohou zvolit i žáci z německé menšiny. Některé základní školy nabízejí výuku německého jazyka již od první třídy (např. ZŠ K Milíčovu, ZŠ Kladská, Základní škola Bernarda Bolzana v Táboře).

V základních školách s polským jazykem vyučovacím se vzdělávalo 1 611 žáků ve 112 třídách 21 škol (některé jsou plně organizované, jiné mají pouze první stupeň). Oproti roku 2009 klesl počet žáků o 9, snížil se počet samostatných škol o 3, počet tříd zůstal na stejné úrovni. Všechna školská zařízení s polským jazykem vyučovacím v Moravskoslezském kraji se nacházejí na území okresů Frýdek-Místek a Karviná, kde je největší koncentrace obyvatelstva polské národnosti. Všechna polská školská zařízení jsou zařazena do rejstříku škol. Jejich úkolem je vzdělávání občanů ČR polské národnosti v souladu se vzdělávacími programy, avšak v jejich mateřském jazyce a s rozšířením o některé specifické předměty. Bylo vydáno doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy *Rámcový učební plán pro školy s polským jazykem vyučovacím s účinností od 1. září 2007.*

Základní školy s polským jazykem vyučovacím

Okres KARVINÁ

	I	II	III	IV	V					třídy	Σ
Albrechtice	8	3	2	0	0					1	13
Český Těšín-Svibice	6	7	5	3	9					2	30
Orlová-Lutyně	0	3	2	5	2					1	12
Stonava Holkovice	1	0	1	2	4					2	8
Těrlicko	4	7	2	5	1					2	19
celkem	19	20	12	15	16					8	82

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	třídy	Σ
Český Těšín	17	38	22	37	29	34	51	26	41	14	295
Dolní Lutyně	2	5	0	2	4	5	8	4	5	5	35
Haviřov-Bludovice	7	4	4	5	5	8	8	12	7	6	60
Horní Suchá	9	6	7	5	6	9	8	10	8	6	68
Karviná Fryštát	22	16	13	19	17	17	14	22	19	9	159
celkem	57	69	46	68	61	73	89	74	80	40	617

Okres Frýdek-Místek

	I	II	III	IV	V					třídy	Σ
Bukovec	7	5	7	5	6					2	30
Hrádek	5	9	8	4	4					2	30
Milíkov 104	7	2	5	3	5					2	22
Milíkov u Jablunkova	6	3	2	0	2					1	13
Mosty u Jablunkova	0	2	4	1	7					1	14
Návsí	6	4	5	5	2					2	22
Ropice	1	6	2	6	6					2	21
Třinec	4	9	5	7	6					3	31
Třinec-Oldřichovice	3	4	3	6	3					2	19
celkem	32	39	34	32	35					17	202

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	třídy	Σ
Třinec Staré Město	12	17	12	15	16	18	16	16	24	9	146
Bystrice nad Olší	14	10	10	18	17	15	19	24	22	9	149
Hnojník	10	7	14	7	8	13	10	10	9	8	88
Jablunkov	23	8	14	12	21	24	38	55	35	14	230
Vendryně	7	12	9	7	8	13	9	22	10	7	97
celkem	66	54	59	59	70	83	92	127	100	47	710

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	třídy	Σ
ZŠ celkem	181	187	158	179	188	156	181	201	180	112	1611

Střední vzdělávání a technické a odborné vzdělávání

- c) i zpřístupní středoškolské vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- ii zpřístupní podstatnou část středoškolského vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- d) ii zpřístupní podstatnou část technického a odborného vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo

Příslušníkům národnostních menšin se zajišťuje právo na vzdělávání v jazyce národnostní menšiny, a to za podmínek stanovených v § 14 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Kromě pravidel pro zřizování škol s vyučovacím jazykem národnostní menšiny je školským zákonem zavedena možnost, aby pro podporu zájmů příslušníků národnostních menšin mohl ředitel školy se souhlasem zřizovatele stanovit v rámci školního vzdělávacího programu předměty nebo jejich části, v nichž bude možno výuku organizovat dvojjazyčně, a to také v jazyce národnostní menšiny. Dále je stanoveno, že vysvědčení, výuční listy a diplomy o absolutoriu se ve školách, kde se vyučuje v jazyce národnostní menšiny, vydávají dvojjazyčně, tj. v jazyce českém i v jazyce národnostní menšiny.

V souladu se zavedením nového modelu maturitní zkoušky od školního roku 2010/2011 je školským zákonem garantováno, že žáci škol a tříd s vyučovacím jazykem národnostní menšiny mají právo skládat společnou i profilovou část maturitní zkoušky v českém jazyce nebo v jazyce národnostní menšiny (v polštině), a to s výjimkou zkoušky z českého jazyka a literatury.

V současnosti v ČR existuje 17 šestiletých tzv. dvojjazyčných gymnázií, pilotujících vzdělávání podle rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu pro dvojjazyčná gymnázia (toto pokusné ověřování je rozloženo do let 2007 až 2015): 6 česko-španělských, 5 česko-francouzských, 1 česko-italské, 2 česko-anglická, 3 česko-německá. Dvě česko-německá dvojjazyčná gymnázia jsou zřízena na základě spolupráce s Rakouskou republikou (Praha, Znojmo), 1 česko-německé v Liberci je zřízené na základě mezivládní dohody se SRN.

Německý jazyk

Na území ČR působilo 5 středních škol s německým vyučovacím jazykem, které navštěvovalo celkem 757 studentů ve 40 třídách (v roce 2009 se vzdělávalo 781 žáků ve 38 třídách).

název zařízení	místo	škol	tříd	žáků
Gymnázium Thomase Manna, o.p.s.	Střížkovská 27, Praha 8	1	8	128
Gymnázium Dr. Karla Polesného	Komenského náměstí 4, Znojmo	1	6	140
Gymnázium F. X. Šaldy	Partyzánská 530, Liberec 11	1	6	152
Rakouské gymnázium v Praze o.p.s.	U Uranie 14, Praha 7	1	9	163
Německá škola v Praze s.r.o. (gymnázium)	Schwarzenberská 700, Praha 5	1	11	174
celkem		6	45	883

Řada aktivit se uskutečňuje jako volnočasové. V roce 2010 byly realizovány např. následující projekty:

Odmalička – cílem projektu jsou pravidelná a dlouhodobá setkávání českých a německých dětí do 6 let jsou důležitým přínosem ke sblížení příhraničních regionů. Projekt pokračuje z předchozích let. České a bavorské mateřské školy se mohou u Tandemu ucházet také o finanční podporu česko-německých projektů zaměřených na setkávání dětí do 6 let, výměnu zkušeností pedagogů mateřských škol a seznamování s jazykem sousední země. Pro rok 2010 získal na tuto aktivitu Tandem 240 tis. Kč od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a 10 tis. Eur od Bavorské státní kanceláře.

Sousedé se stávají přáteli/Aus Nachbarn werden Freunde - jedná se o projekt zaměřený na podporu česko-německé spolupráce dětí a mládeže z Plzeňského a Karlovarského kraje a bavorského regionu Horní Franky. Cílem projektu je vytvořit a dále prohlubovat trvalé partnerské vztahy, kontaktní síť a zájem pracovníků s mládeží o setkávání a spolupráci. Prostřednictvím uskutečnění velkého počtu německo-českých aktivit a také zvýšenému počtu organizací, které spolu spolupracují, mají být vytvořeny úzké, dlouhodobě udržitelné, osobní přeshraniční kontakty, jež jsou velmi důležité pro regionální vývoj ve sjednocené Evropě.

Škola bez hranic – Hrádek nad Nisou/Hartau – experiment je uskutečňován v rámci přeshraniční spolupráce na základní škole Hrádek nad a na soukromé škole v saské Hartavě. Jedná se o projekt, jehož podstatou je intenzivní setkávání a výměna žáků. Do projektu je zapojeno cca 24 českých a 20 německých žáků. Ve třídách v Hrádku nad Nisou zapojených do tohoto experimentu je zavedena výuka německého jazyka od 1. ročníku, resp. mateřské školy, na škole v Hartavě je zavedena výuka českého jazyka. Hudební, výtvarná a tělesná výchova jsou vyučovány v jazyce svého souseda střídavě v Hrádku nad Nisou a v Hartavě prozatím jedenkrát týdně.

Obdobných projektů je v česko-saském příhraničí realizováno několik. Patří k vzdělávací nabídce pro děti za smíšených manželství, popř. pro děti, jejichž rodiče mají německé předky.

Polský jazyk

Bereme-li v potaz pouze třídy středních škol s výukou v polštině, v jednom gymnáziu s polským jazykem studovalo v roce 2010 na 351 žáků ve 13 třídách (oproti roku 2009 studuje o 31 žáků méně, počet tříd se snížil o 1). Ve dvou středních odborných školách, obchodní akademii a střední zdravotnické škole, studovalo celkem 98 studentů. V prvním ani ve druhém ročníku Střední zdravotnické školy nestuduje žádný žák, v Obchodní akademii nejsou žáci v prvním ročníku. Všechny 3 střední školy se také nacházejí na území Moravskoslezského kraje.

Střední školy s polským vyučovacím jazykem

	I.ročník	II.ročník	III.ročník	IV.ročník	tříd	počet studentů celkem
Gymnázium Český Těšín	80	81	90	100	13	351
Střední průmyslová škola Karviná	škola nevykázala žádné žáky v oborech s polským vyučovacím jazykem					
Obchodní akademie Český Těšín	84	107	118	92	14	401
Střední zdravotnická škola - Karviná	90	79	94	71	12	334
celkem	254	267	302	263	39	1086

Školy s polským vyučovacím jazykem - jen třídy a žáci s výukou v polštině

	I.ročník	II.ročník	III.ročník	IV.ročník	tříd	počet studentů celkem
Gymnázium Český Těšín	80	81	90	100	13	351
Střední průmyslová škola Karviná	škola nevykázala žádné žáky v oborech s polským vyučovacím jazykem					
Obchodní akademie Český Těšín	0	20	27	32	3	79
Střední zdravotnická škola - Karviná	0	0	11	8	0,69	19
celkem	80	101	128	140	16,69	449

Společnost polských učitelů v ČR ve spolupráci s Pedagogickým centrem pro polské národnostní školství Český Těšín realizovala v roce 2010 první část projektu, financovaného částkou 110 tis. Kč z dotačního programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy. Cílem projektu je doplnění a obměna učebnic pro školy s polským jazykem vyučovacím pro oblast polského jazyka, dějepisu, zeměpisu, přírodovědy. V roce 2010 byly vytvořeny pracovní skupiny, které vyhodnotily nevhodnější učebnice, jež by měly být pro školy zajištěny (předpokládá se v roce 2011).

Vzdělávání na vysokých školách

- e)   iii   nelze-li vzhledem k úloze státu ve vztahu k vysokým školám uplatnit body i a ii, budou podporovat a/nebo povolovat poskytování univerzitního nebo jiného vysokoškolského vzdělávání v regionálních nebo menšinových jazycích nebo možnost studia těchto jazyků jako oborů univerzitního nebo jiného vysokoškolského studia;

Podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, je působnost ministerstva v tomto ohledu jednoznačně vymezena § 87 uvedeného zákona a uskutečňování studijních programů je zcela v kompetenci vysokých škol v rámci jejich autonomie dané tímto zákonem.

Vysoké školy takové studijní programy uskutečňují. Podle uvedeného zákona mohou jednak uskutečňovat studijní programy v jiných jazycích než čeština, tedy i regionálních jazycích a jazycích menšin - za ty jsou však vysoké školy s ohledem na vyšší náklady zajištění takových studijních programů oprávněny vybírat poplatky. Nicméně např. na Univerzitě Karlově v Praze jsou kurzy polštiny a slovenštiny nabízeny studentům všech fakult, nejen studentům oborů, které je mají jako svojí specializaci.

Studijní programy vysokých škol v českém jazyce, zaměřené na jazyky národnostních menšin v ČR (v roce 2010)

Studijní program	univerzita
Německý jazyk	
Německý jazyk a literatura (dvouoborové)	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
	Masarykova univerzita v Brně
	Ostravská univerzita v Ostravě
	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
	Univerzita Karlova v Praze
Němčina (dvouoborové)	Slezská univerzita v Opavě
	Univerzita Karlova v Praze
Německý jazyk pro hospodářskou praxi	Univerzita Pardubice
Německý jazyk pro školskou praxi	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Německá literatura	Univerzita Palackého v Olomouci
Německý jazyk	
Němčina se zaměřením na aplikovanou ekonomii	
Německý jazyk pro manažerskou praxi	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Cizí jazyky pro cestovní ruch - německý jazyk	Univerzita Hradec Králové
Germánské jazyky a literatury	Univerzita Karlova v Praze
Interkulturní germanistika	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Polský jazyk

Polský jazyk a literatura (dvouoborové)	Masarykova univerzita v Brně Ostravská univerzita v Ostravě
Polština se zaměřením na oblast firemní praxe, služeb a cestovního ruchu	Masarykova univerzita v Brně
Polština ve sféře podnikání	Ostravská univerzita v Ostravě
Polská filologie (dvouoborová)	Univerzita Palackého v Olomouci
Polská filologie v kontextu evropské kultury a literatury (jednooborové)	
Středoevropská studia (polština)	Univerzita Karlova v Praze

Romský jazyk

Romistika (dvouoborové)	Univerzita Karlova v Praze
-------------------------	----------------------------

Slovenský jazyk

Paleoslovenistika a slovanské jazyky	Masarykova univerzita v Brně
Slovenský jazyk a literatura (dvouoborové)	
Slovakistika (dvouoborové)	Univerzita Karlova v Praze
Středoevropská studia (slovenština)	Univerzita Karlova v Praze

Slavistika

Slavistická studia se specializací bulharistika, kroatistika, makedonistika, polonistika, serbistika slavistika všeobecná a srovnávací, slovenistika (dvouoborové)	Univerzita Karlova v Praze
Slovanské filologie	Univerzita Karlova v Praze

Většina mezinárodních smluv se zeměmi, z nichž pochází národnostní menšina v ČR, obsahuje ujednání o stipendiích na letní jazykové kurzy. Další stipendia bývají využívána filology/překladaři (studenty i učiteli), příp. studenty oborů, jejichž součástí jsou jazykové kurzy (teritoriální studia, mezinárodní vztahy apod.). Bilaterální smlouvy tak přímo i nepřímo podporují jazykové vzdělávání.

Podpora projektů zaměřených pro sociálně znevýhodněné a příslušníky národnostních menšin v rámci dotačních programů a studia na vysokých školách

Při zabezpečování podpory studia příslušníků národnostních menšin a příslušníků romské komunity v akreditovaných studijních programech na vysokých školách (dále VŠ) je uplatňován princip nepřímé podpory a postupuje se podle § 18 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, tzn., že dotace v oblasti podpory projektů příslušníků národnostních menšin a podpory integrace příslušníků romské komunity jsou poskytovány právníckým osobám (tj. VŠ).

Pro vyšší dotaci je rozhodný dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti VŠ a jeho každoroční aktualizace, typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a její náročnost.

Veřejné VŠ mohou žádat o poskytnutí dotace mj. formou projektů předložených v rámci rozvojových programů vyhlášených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzdělávání dospělých a další vzdělávání

- f)   iii   **pokud orgány veřejné správy nemají přímé pravomoce v oblasti vzdělávání dospělých, budou upřednostňovat a/nebo podporovat nabídku takových jazyků jako oborů vzdělávání dospělých nebo dalšího vzdělávání;**

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy uděluje na základě § 108 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, akreditace k pořádání rekvalifikačních kurzů. Jedná se o vzdělávací programy, které vyplývají z potřeb trhu práce. Akreditační komise pro akreditaci vzdělávacího programu k provádění rekvalifikace je poradním orgánem ministerstva a posuzuje žádosti o akreditaci. V současné době není platná žádná akreditace pro rekvalifikační programy, která by obsahovala výuku menšinového jazyka. Případná žádost v oblasti vzdělávání dospělých v menšinovém jazyce bude posouzena v souladu se zákonem.

Řada projektů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byla podpořena v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy a z Evropských strukturálních fondů. Mnoho seminářů je akreditováno ministerstvem, jejich seznam je k dispozici na webových stránkách.²¹ Další vzdělávání pedagogických pracovníků realizuje např. přímo řízená organizace Ministerstva školství, Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV), na jehož webových stránkách²² jsou informace o jednotlivých projektech.

Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín

Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín (dále jen Pedagogické centrum) je přímo řízená organizace financovaná ministerstvem, která zajišťuje potřeby škol s polským jazykem vyučovacím v ČR a také další růst pedagogických pracovníků těchto zařízení v úzké návaznosti na úkoly ministerstva směrem ke školám a školským zařízením, jež se zabývá:

- Podporou menšinového školství – jedná se především o poskytování informací, metodickou pomoc při implementaci rámcových vzdělávacích programů, vydávání a distribuci metodických pomůcek – časopisů *Jutrzenka* pro první stupeň a *Ogniwo* pro druhý stupeň základních škol. Dále Pedagogické centrum spolupracovalo na zajišťování a tisku polských verzí vysvědčení, žákovských knížek a další dokumentace a zajišťovalo poradenské služby spolu se službami pedagogické a multimediální knihovny.
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků probíhalo ve spolupráci s pedagogickými asociacemi a společnostmi za aktivní spolupráce s institucemi z ČR i Polska. Součástí tohoto vzdělání byla i odborná činnost metodiků pro vzdělávání, která napomáhala např. při orientaci pedagogických pracovníků v nejnovějších pedagogických trendech a inovacích a konzultace s metodiky spolupracujících institucí. Podnětná byla i příprava ukázkových hodin a mezinárodní metodická setkání.
- Celoživotním učením – centrum nabízelo i kurzy pro pedagogické pracovníky, kteří jsou již v důchodovém věku, přesto však ve školách pracují jako zástup za učitelky na mateřské dovolené nebo při dlouhodobější nemoci. Pokračovaly také vzdělávací akce pro rodiče.
- Evropskou spoluprací - v této oblasti se jednalo především o projekty „Barevné stezky Euroregionu“ (projekt zaměřený na oblast regionální výchovy), An Interactive Triangle (NAEP, podprogram GRUNDTVIG) a další.

²¹ www.msmt.cz

²² www.nidv.cz

Výuka historie a kultury

- g) učiní opatření k zajištění výuky dějin a kultury, jejichž výrazem je regionální nebo menšinový jazyk;

Vzdělávání ve školách a školských zařízeních probíhá podle školních vzdělávacích programů vycházejících z příslušných rámcových vzdělávacích programů, které stanovují zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný vzdělávací obsah.

V rámcových vzdělávacích programech jsou zařazena témata, jejichž výrazem je regionální či menšinový jazyk. V rámci tzv. cyklických revizí rámcových vzdělávacích programů se předpokládá další rozšíření dějin a kultury menšin na území ČR.

Školy jsou podporovány finančně při realizaci školních vzdělávacích programů se zaměřením na témata, jejichž výrazem je regionální či menšinový jazyk, např. prostřednictvím dotačního programu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy.

V roce 2008 byl podpořen projekt Kongresu Poláků v ČR s názvem: *Vy kladete otázky, my odpovídáme. Vzdělávací aktivity k multikulturní výchově na Těšínském Slezsku*, jenž si kladl za cíl snahu o zlepšení kvality vědomostí žáků základních a středních škol o historických a multikulturních tradicích a bohatství Těšínského Slezska. Kongres Poláků v ČR zorganizoval 7 přednášek s využitím audiovizuální techniky. Těchto přednášek se zúčastnilo víc jak 200 osob, jež měly možnost seznámit se a prohloubit znalosti z regionální historie, známých osobností a současnosti Těšínska. Přednášky obsahují i problematiku zavádění evropských standardů v České republice a roli Kongresu Poláků v ČR v tomto procesu. Byl rovněž vypracován grafický návrh pro interaktivní CD, které může být dále využíváno během výuky. Tento projekt pokračoval i v roce 2009 přednáškami na školách a jiných institucích.

Vzdělávání učitelů

- h) zpřístupní základní a další přípravu učitelů potřebnou k provádění těch odstavců a) - g), které smluvní strana přijala,

Vzdělávání učitelů pro polské menšinové školství bylo v uplynulém období i nadále zajišťováno prostřednictvím Pedagogického centra pro polské národnostní školství, se sídlem v Českém Těšíně (organizace přímo řízená ministerstvem). Další vzdělávání učitelů také zajišťuje profesní organizace učitelů polských škol na Těšínsku – Sdružení polských učitelů (*Towarzystwo Nauczycieli Polskich*), které spolupracuje s polským i českým resortem školství.

Povinnost dozoru a podávání zpráv

- i) ustaví dozorčí orgán nebo orgány, který bude nebo které budou sledovat, jak smluvní strana plní přijatá opatření, a dosažený pokrok při zavádění a rozvoji výuky regionálních nebo menšinových jazyků, a který bude nebo které budou o svých zjištěních vypracovávat periodické zprávy, jež budou zveřejňovány.

Funkci monitorovacího orgánu pro otázky národnostních menšin, tedy i používání menšinových jazyků, plní Rada, která však nemá výkonnou pravomoc. Výsledkem monitoringu jsou každoroční Zprávy o situaci národnostních menšin, projednávané vládou a zveřejňované na internetu. Funkci dozorčího orgánu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Česká školní inspekce

Česká školní inspekce (dále jen Inspekce) je správní úřad s celostátní působností, jenž provádí hodnocení vzdělávání ve školských zařízeních. Inspekce získává a analyzuje informace

o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku (všechny v tomto materiálu uváděné školy vzdělávající žáky v menšinových jazycích jsou zapsány ve školském rejstříku), sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy, zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů, zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem, vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb; státní kontrolu vykonává podle zvláštního právního předpisu, atp.

Výstupem inspekční činnosti je obvykle inspekční zpráva a výroční zpráva České školní inspekce. Obě zprávy jsou veřejné.

○ Zpráva České školní inspekce o národnostním školství v Moravskoslezském kraji (2009/2010)

Oblast polského národnostního školství patří k prioritám Moravskoslezského kraje, tradičně zmiňovaného v dlouhodobých záměrech vzdělávání kraje. Všechny školy s polským vyučovacím jazykem se nacházejí na území okresů Frýdek-Místek a Karviná, kde je největší koncentrace obyvatelstva polské národnosti. Jejich úkolem je vzdělávání občanů ČR polské národnosti v souladu se vzdělávacími programy, avšak v jejich mateřském jazyce.

Školy s polským vyučovacím jazykem jsou stejně jako školy české hodnoceny cyklicky, tj. alespoň ve tříletém inspekčním cyklu. Inspekční hodnocení vychází zásadně z principu legality. Hodnoceny jsou dopady školského zákona a jeho změn v praxi škol. Česká školní inspekce prováděla svou činnost v uplynulém období v souladu s Plánem hlavních úkolů na školní rok 2009/2010 a inspekční hodnocení se opíralo o Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání (v obou případech se jedná o klíčové dokumenty České školní inspekce schválené ministerstvem). Inspektoři se zaměřili zejména na tyto vybrané oblasti vzdělávacích činností škol: naplňování zásady rovného přístupu ve vzdělávání, účinnost podpory rozvoje osobnosti dětí a žáků, rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti u všech stupňů vzdělávání. Inspekce pokračovala v prvním formálním hodnocení nových školních vzdělávacích programů v předškolním, základním a středním vzdělávání. Cílem inspekce bylo odhalit problémy škol a určit, zda případná míra zjištěného rizika vyžaduje zásah státu. Tradičně se činnost Inspekce orientovala také na inspekci bezpečného a zdravého prostředí škol. Veřejnoprávní kontrola sledovala v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů, mj. i účelné, hospodárné a efektivní hospodaření se zdroji a prostředky poskytovanými školám ze státního rozpočtu. Z hlediska kvality vzdělávání byl hodnocen průběh a výsledky vzdělávání. Zejména šlo o hodnocení vzdělávání podle nových školních vzdělávacích programů a získání poznatků o tom, jaký je jejich vliv na výsledky vzdělávání dětí a žáků.

Při inspekční činnosti nebyla zaznamenána ve školách s polským vyučovacím jazykem žádná významná rizika, která by vyžadovala systémová či jiná opatření. Zaznamenáno nebylo porušení právních předpisů a nebyla realizována ani incidenční inspekční činnost.

Počty žáků základních škol se ve srovnání s předchozím obdobím téměř neměnily. Ve třech základních školách (v obci Košařiska, Ropice, Stonava) jsou jak samostatné třídy s českým, tak i polským jazykem vyučovacím. Funkčnost tohoto modelu vzájemného soužití je podmíněn zejména kladným přístupem vedení obce a školy k potřebám žáků s příslušností k polské národnostní menšině a k jejich zákonným zástupcům. Ve zmíněných obcích jsou doposud kladné zkušenosti.

K výraznějšímu poklesu počtu žáků došlo ve středních školách např. v gymnáziu. Další střední školou s třídami s polským jazykem vyučovacím je Obchodní akademie, Český Těšín, Sokola Tůmy 12, příspěvková organizace, i zde však došlo k poklesu žáků. Ve Střední zdravotnické škole, Karviná, příspěvkové organizaci, jsou již pouze dvě třídy, kde je pro část žáků organizována výuka předmětu polský jazyk a literatura. I zde došlo k výraznému poklesu počtu žáků.

- Česká školní inspekce - hodnocení česko-německých škol v České republice

Školy jsou hodnoceny z hlediska úrovně vzdělávání vesměs pozitivně. Základní škola německo-českého porozumění a Gymnázium Thomase Manna, o.p.s., si stanovila náročné, ale reálné cíle v oblasti jazykového vzdělávání a vytváří žákům vynikající personální i materiální podmínky a četné příležitosti k jazykovému rozvoji. V učení úspěšně navazuje na mnohaleté zkušenosti ve vzdělávání žáků české a německé národnosti v německém jazyce a efektivně využívá spolupráci s českými i zahraničními partnery. Plán dalšího rozvoje školy v jazykové oblasti vychází nejen z tradic, ale reflektuje i aktuální trendy státní vzdělávací politiky v cizích jazycích. Škola splňuje formální podmínky vzdělávání podle vybraných ustanovení školského zákona.

Vedení Německé školy v Praze s.r.o. se daří úspěšně naplňovat svůj cíl vytvořit ve škole multikulturní prostředí pro žáky různých národností. Způsob vedení školy je funkční, spolupráce s příslušnými partnery na různých úrovních odpovídá mezinárodnímu významu. Od 1. září 2007, počínaje prvním ročníkem, realizuje Škola česko-německého setkávání vzdělávání v osmiletém gymnáziu podle vlastního školního vzdělávacího programu (ŠVP). Školní vzdělávací program je zpracován v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a požadavky školského zákona. Zcela zohledňuje reálné podmínky a možnosti školy, z nichž materiální podmínky jsou vynikající. Uplatňování kooperativního učení, pestrých metod a forem práce, způsob realizace mimoškolních aktivit, využití různorodosti žáků (výchova k toleranci) je příkladem dobré praxe. Celková úroveň školy je nadprůměrná a svým zaměřením zaujímá výjimečné postavení mezi pražskými středními školami.

Gymnázium F. X. Šaldy zajišťuje uchazečům o studium i žákům vyučovaných oborů rovný přístup ke vzdělávání, vytváří jim podmínky pro zdravý vývoj a účinnou preventivní strategií předchází vzniku sociálně patologických jevů. Velmi dobře zpracovaný dokument *Školní vzdělávací program Gymnázia F. X. Šaldy* naplňuje cíle stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro gymnázia. Plánování školy je systematické. Činnost vedení školy má nadstandardní úroveň. Spolupráce s partnery je účinná a významně podporuje rozvoj školy. Personálním i materiálním podmínkám školy je průběžně věnována pozornost odpovídající jejich významu pro vzdělávání a jsou na velmi dobré úrovni. Vzdělávání ve všech sledovaných vzdělávacích oblastech je na velmi dobré úrovni. Žáci školy dosahují dlouhodobě velmi dobrých výsledků. Práce školy s výsledky vzdělávání žáků je příkladná. Stav podpory čtenářské gramotnosti vykazuje pozitiva ve variabilitě činností při práci s textem a v pestré organizaci vyučovacích jednotek zejména ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Rezervy jsou v systematickém přijímání opatření k rozvoji čtenářské gramotnosti a provázanosti s ostatními předměty. Začlenění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty do života školy přispívá k rozvoji klíčových kompetencí žáků a má na ně pozitivní dopad.

Rakouské gymnázium v Praze o.p.s., vytváří bezpečné prostředí pro vzdělávání žáků. Věnuje velkou pozornost podpoře rozvoji osobnosti žáka a vytvoření předpokladů pro jeho úspěšné uplatnění v mezinárodním prostředí. Pro zlepšení podmínek vzdělávání žáků škola účelně využívá poskytnuté finanční prostředky. V rámci realizace vzdělávacího programu jsou

naplňovány zásady a cíle školského zákona. V průběhu vzdělávání i při přijímání ke studiu jsou žákům systematicky vytvářeny rovné podmínky. Výsledky vzdělávání žáků jsou posuzovány v souladu se stanovenými pravidly hodnocení. Úroveň znalostí žáků splňuje požadavky dané vzdělávacím programem školy. Systematická činnost vedení školy, reálná strategie, plánování a naplňování cílů vedou ke zlepšování kvality průběhu a výsledků vzdělávání.

Ve škole byly zjištěné i nedostatky - dokumentace školy, až na výjimky, ve smyslu ustanovení § 28 odst. 1 školského zákona není vedena v českém jazyce; dva ze tří termínů přijímacích zkoušek proběhly v rozporu s ustanovením § 3 odst. 1 vyhlášky č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách.

Personální dokumentace pedagogických pracovníků, s výjimkou českých, neumožňuje posouzení splnění legislativou stanovených podmínek odborné kvalifikace tím, že neobsahuje nostrifikace dokladů o získání vzdělání v zahraničí. Individuální vzdělávací plány neobsahovaly náležitosti podle § 5 odst. 2 vyhlášky č. 13/2005 Sb. o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

Gymnázium Dr. Karla Polesného, Znojmo, realizuje výuku podle platných učebních dokumentů pro obory vzdělávání v gymnáziu. Žáky v 1. ročníku víceletého gymnázia vzdělává podle vlastního školního vzdělávacího programu, jehož obsah je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Finanční prostředky byly efektivně využívány ke zkvalitnění vzdělávacího procesu. Vedení školy má stanoveny reálné cíle pro naplnění dlouhodobého plánování. Prostředí a prostory, v nichž probíhá výuka, vybavení didaktickou technikou, pomůckami, jejich využívání a koncepční plánování v oblasti zlepšení materiálně-technického zázemí školy, vytvářejí celkově dobré podmínky pro realizaci vzdělávacích programů gymnázia. Vnitřní prostředí i klima školy podporují tvořivost a pozitivně působí na proces změn ve vzdělávání. Nadprůměrnou úroveň vykazuje oblast přijímání žáků ke vzdělávání a spolupráce školy s partnery. I při frontálních metodách práce se v hospitovaných hodinách učitelům dařilo žáky zapojit do vyvozování nových poznatků. Učitelé preferovali především odbornou úroveň výuky, menší pozornost věnovali rozvoji komunikativních dovedností, týmové práci, spolupráci a žákovským interakcím. Nestresující atmosféra se vyznačovala vzájemným respektem mezi učiteli a žáky. Škola je v některých oblastech své činnosti nadprůměrná, převažují však oblasti, ve kterých má příležitost k dalšímu rozvoji.

Vzdělávání na územích, kde nejsou menšinové jazyky tradičně užívány

Odstavec 2) Pokud jde o vzdělávání na jiných územích než ta, kde jsou tradičně užívány regionální nebo menšinové jazyky, smluvní strany se zavazují, že povolí a budou podporovat nebo poskytovat výuku v regionálním nebo menšinovém jazyce nebo výuku tohoto jazyka na všech příslušných stupních vzdělávací soustavy, pokud je to vzhledem k počtu uživatelů regionálního nebo menšinového jazyka opodstatněné.

Podrobné informace k tomuto bodu se nacházejí v části I., bod 4. A) této zprávy.

Článek 9 – Soudní orgány

Česká republika přijala pro polštinu a slovenštinu v oblasti soudních orgánů tyto závazky: odst. 1a)ii; a)iii; a)iv; b)ii; b)iii; c)ii; c)iii; d); odst. 2a) (celkem 9 bodů)

Odstavec 1) Ve vztahu k soudním obvodům, v nichž je vzhledem k počtu obyvatel užívajících regionální nebo menšinový jazyk opodstatněné přijetí níže uvedených opatření, a podle stavu každého z těchto jazyků, jakož i pod podmínkou, že soudce nebude považovat využití možností podle tohoto odstavce za překážku řádného výkonu spravedlnosti, se smluvní strany zavazují, že:

Užívání menšinových jazyků v trestním řízení

a) v trestním řízení

- ii zaručí, aby obviněný měl právo užívat svůj regionální nebo menšinový jazyk; a/nebo
- iii stanoví, aby písemné i ústní žádosti a důkazy nebyly považovány za nepřipustné pouze proto, že jsou vyjádřeny v regionálním nebo menšinovém jazyce;
- iv bude možno na požádání předložit listiny související se soudním řízením v příslušném regionálním nebo menšinovém jazyce, podle potřeby prostřednictvím tlumočení nebo překladu, aniž tím dotčeným osobám vzniknou další náklady;

Ze zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), vyplývá, že je-li třeba přetlumočit obsah písemnosti, výpovědi nebo jiného procesního úkonu nebo využije-li obviněný právo uvedené v § 2 odst. 14 trestního řádu, přibere se tlumočnick; totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočnicka osobě, s níž se nelze dorozumět jinak než znakovou řečí.

O ustanovení tlumočnicka, o způsobilosti k této funkci a o vyloučení z ní, o právu odepřít provedení tlumočnického úkonu, o slibu a o připomenutí povinností před provedením tlumočnického úkonu, jakož i o náhradě hotových výloh a odměně za tlumočnický úkon platí zvláštní předpisy - zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnickách, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnickách. Ústřední seznam znalců a tlumočnicků vede Ministerstvo spravedlnosti ČR.

§ 151 trestního řádu stanoví, že mezi náklady řízení, jež nese stát, patří náklady nutné k provedení trestního řízení včetně řízení vykonávacího.

Dostatečný počet kvalifikovaných tlumočnicků z romštiny bude snad do budoucna zabezpečen nabídkou dosavadních absolventů filologického studijního programu romistiky/romštiny. Toto studium zajišťuje Seminář romistiky Ústavu jižní a centrální Asie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde se uskutečňuje v rámci studijního programu *Filologie* bakalářský a navazující magisterský studijní obor Romistika. Na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity Brno se uskutečňuje kurz romštiny pro zájemce ze všech studijních oborů (hodinová dotace 0/2 v zimním i letním semestru), na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, katedře speciální pedagogiky se v rámci studijního programu *speciální pedagogika* nabízí výuka romistiky a romského jazyka.

Užívání menšinových jazyků v občanskoprávním řízení

b) v občanskoprávním řízení

- ii povolí účastníkovi řízení, aby užíval při osobním vystoupení před soudem vlastního regionálního nebo menšinového jazyka, aniž mu tím vzniknou další náklady; a/nebo
- iii povolí předkládání listin a důkazů v regionálních nebo menšinových jazycích, podle potřeby prostřednictvím tlumočení nebo překladu;

Dle § 18, zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, mají účastníci řízení právo jednat před soudem ve své mateřštině. Náklady spojené s tím, že účastník jedná ve své mateřštině, hradí stát (§ 141, odst. 2).

Užívání menšinových jazyků v soudním řízení ve správních věcech

c) v soudním řízení ve správních věcech

- ii povolí účastníkovi řízení, aby užíval při osobním vystoupení před soudem vlastního regionálního nebo menšinového jazyka, aniž mu tím vzniknou další náklady; a/nebo
- iii povolí předkládání listin a důkazů v regionálních nebo menšinových jazycích, podle potřeby prostřednictvím tlumočení nebo překladu;

- d) podniknou kroky s cílem zajistit, aby v důsledku uplatňování bodů i a iii odstavců b) a c) a nezbytného využívání tlumočnicků a překladatelů nevznikaly dotčeným osobám další náklady.

Soudní řád správní (zákon č. 150/2002 Sb.) upravuje možnost používání jiného než českého jazyka, v tom smyslu, že soud je povinen poskytnout účastníkům správního řízení stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Náklady spojené s přibráním tlumočnicka hradí stát (§ 36, odst. 2). Úprava se dotýká i řízení ve správních věcech soukromoprávní povahy, kdy dle občanského soudního řádu se § 18 soudního řádu správního použije i v tomto soudním řízení.

Výkon práva užívání mateřského jazyka na úrovni soudních orgánů – v trestním řízení, občanskoprávním nebo správním je v praxi zajištěn a funguje bez problémů.

Platnost právních listin

Odstavec 2) Smluvní strany se zavazují, že

- a) **nebudou popírat platnost vnitrostátních právních listin pouze proto, že jsou sepsány v regionálním nebo menšinovém jazyce; nebo**

Platnost vnitrostátních právních listin vydaných v regionálním či menšinovém jazyce právní řád ČR nepopírá, podle § 16 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů) mohou být písemnosti předkládány ve slovenském jazyce a obecně též v jazyce národnostní menšiny. Náklady na pořízení překladu hradí správní orgán.

Článek 10 – Orgány veřejné správy a veřejné služby

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti veřejné správy a veřejné služby tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a)iv; odst. 2b); e); f); g); odst. 4a); odst. 5; (celkem 7 bodů)

Pro slovenštinu: odst. 1a)iv; a)v; odst. 2b); e); f); odst. 3c); odst. 4a); odst. 5; (celkem 8 bodů)

Užívání menšinových jazyků v rámci správních a samosprávních celků

Odstavec 1) V rámci správních a samosprávních celků, v nichž je vzhledem k počtu obyvatel užívajících regionální nebo menšinový jazyk opodstatněné přijetí níže uvedených opatření, a v závislosti na stavu každého z těchto jazyků, se smluvní strany zavazují, že v rámci reálných možností

- a) iv **zajistí, aby uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli podávat ústní a písemné žádosti v těchto jazycích; nebo**
v **zajistí, aby uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli právoplatně předkládat listiny v těchto jazycích;**

Otázku podávání písemností řeší § 16 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Písemnosti mohou být ve správním řízení obecně předkládány v jazyce českém nebo slovenském. Písemnosti vyhotovené v jiném jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, pokud správní orgán nesdělí účastníkovi řízení, že takový překlad nevyžaduje. Takové prohlášení může správní orgán učinit na své úřední desce i pro neurčitý počet řízení v budoucnu.

Otázku jednacím jazyka řeší taktéž § 16 správního řádu. Občan České republiky příslušející k národnostní menšině, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky, má před správním orgánem právo činit podání a jednat v jazyce své národnostní menšiny. Nemá-li správní orgán úřední osobu znalou jazyka národnostní menšiny, obstará si tento občan tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků. Náklady tlumočení a náklady na pořízení překladu v tomto případě nese správní orgán.

Informování mluvčích regionálních či menšinových jazyků o konání voleb nebo místního referenda v jazycích národnostních menšin veřejnou správou

Odstavec 2) Pokud jde o orgány místní nebo regionální veřejné správy, na jejichž území je vzhledem k počtu obyvatel užívajících regionální nebo menšinový jazyk opodstatněné přijetí níže uvedených opatření, smluvní strany se zavazují, že dovolí a/nebo budou podporovat, aby

- b) uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli podávat ústní nebo písemné žádosti v těchto jazycích;**
- e) se při jednání ve shromážděních regionálních orgánů používaly regionální nebo menšinové jazyky, avšak bez vyloučení užívání úředního jazyka (úředních jazyků) státu;**
- f) se při jednání ve shromážděních místních orgánů používaly regionální nebo menšinové jazyky, avšak bez vyloučení užívání úředního jazyka (úředních jazyků) státu;**

Podle ustanovení § 10, zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, mají příslušníci národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky, za podmínek stanovených volebními zákony²³ nejen právo na zveřejnění oznámení o době a místě konání voleb, ale také právo na další informace pro voliče v jazyce národnostních menšin (v obcích, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10% občanů hlásících se k národnosti jiné než české a v krajích, v jejichž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 5% občanů hlásících se k národnosti jiné než české). Ministerstvo vnitra zasílá nad rámec povinností stanovených mu volebními zákony, před každými volbami informaci o způsobu hlasování v jazyce příslušných národnostních menšin všem obcím, kde občané hlásící se k jiné národnosti než české dosahují alespoň 10% obyvatel obce (v těchto obcích se zřizuje výbor pro národnostní menšiny). Informace o způsobu hlasování v jazycích národnostních menšin je v dotčených obcích zveřejňována na místě k tomu obvyklém, tj. především vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, a dále v každé volební místnosti na území obce.

Obdobný princip informování příslušníků národnostních menšin jako při volbách se uplatňuje i při konání místního referenda. Podle ustanovení § 31, odst. 3 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a podle § 32, odst. 3, zákona č. 118/2010 Sb., o krajském referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se v obci, ve které se zřizuje výbor pro národnostní menšiny, oznámení o době a místě konání místního referenda a o povinnosti prokázat při hlasování totožnost a státní občanství, zveřejní i v jazyce příslušné národnostní menšiny, jestliže se podle posledního sčítání lidu hlásilo k této národnosti alespoň 10 % obyvatel obce.

Užívání tradičních místopisných názvů

- g) se užívaly nebo přijaly tradiční a správné formy místních názvů v regionálních nebo menšinových jazycích, v případě potřeby vedle názvu v úředním jazyce (úředních jazycích);**

Česká republika postupně přijímá legislativní i nelegislativní opatření pro užívání tradičních a správných forem místních názvů (viz I. část této zprávy).

Dle legislativních podmínek splňuje celkem 31 obcí na území okresů Frýdek-Místek a Karviná možnost zavedení dvojjazyčných česko-polských nápisů. Po ratifikaci Charty v roce 2007 proběhla instalace dvojjazyčných nápisů ve dvou třetinách obcí. Proces zavádění těchto nápisů dále probíhá. Míru dvojjazyčnosti si stanovila každá obec individuálně na základě doporučení jejího výboru pro národnostní menšiny. Pohybuje se v široké škále od dvojjazyčných nápisů na

---

²³ Viz § 15 odst. 4 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 32 odst. 4 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, § 27, odst. 3, zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

úředních budovách, přes dvojjazyčné nápisy dalších veřejně přístupných budov (školy, autobusové zastávky, knihovny, kulturní domy) a názvy ulic v různém rozsahu, až po silniční tabule označující vjezd a výjezd z obce. S ohledem na přijaté závazky Charty proběhlo jednání s akciovou společností České dráhy, která nad rámec svých zákonných povinností financovala v roce 2009 dvojjazyčné označení železniční stanice (Návsi/Nawsie). Obce se zákonem stanoveným limitem podílu příslušníků polské menšiny tak mohou mít názvy stanic i v polštině v místech nově budovaného železničního koridoru na území Moravskoslezského kraje. Zatím se to však netýká obcí, u kterých se modernizace stanic a zastávek provádět nebude.

Finanční náklady na zavádění dvojjazyčných česko-polských nápisů, které obcím vznikají, jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Zavádění nových dvojjazyčných tabulí však provází v některých obcích složitá jednání mezi členy výboru pro národnostní menšiny a vedením obce. Většinová společnost zaujímá vůči zavádění nových dvojjazyčných nápisů rezervovaný postoj a tento nový jev v životě lokálních či regionálních společenství nevnímá vždy pozitivně. Taktéž dochází k ničení česko-polských nápisů, čímž se výbory Rady i samotná Rada opakovaně zabývaly, bývalý ministr pro lidská práva a zmocněnec vlády pro lidská práva Michael Kocáb se veřejně ohradil proti tomuto nebezpečnému fenoménu, vyšla i řada článků na toto téma v regionálním tisku.

Užívání menšinových jazyků ve veřejných službách

Odstavec 3) Pokud jde o veřejné služby poskytované veřejnými orgány nebo jinými osobami jednajícími v jejich zastoupení, smluvní strany se zavazují, že na území, kde jsou užívány regionální nebo menšinové jazyky, a v závislosti na stavu každého jazyka a v rámci reálných možností:

- c) dovolí, aby uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli podávat žádosti v těchto jazycích.

Za uplynulé monitorovací období se situace nezměnila, tj. nebyly v oblasti veřejných služeb zaznamenány legislativní ani praktické překážky pro užívání menšinových jazyků ve veřejných službách.

Překlady a tlumočení

Odstavec 4) Za účelem provádění těch ustanovení odstavců 1, 2 a 3, které přijaly, se smluvní strany zavazují, že přijmou jedno nebo více těchto opatření:

- a) překlady a tlumočení podle potřeby;

V rámci dotačního programu na provádění Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, jenž byl zřízen usnesením vlády ze dne 7. prosince 2005 č. 1574, z rozpočtu Úřadu vlády, bylo mezi tematickými okruhy podpory též překládání a tlumočení do regionálních či menšinových jazyků.

Užívání nebo přijímání příjmení v regionálních či menšinových jazycích

Odstavec 5) Smluvní strany se zavazují, že budou na žádost dotčených osob dovolovat užívání nebo přijímání příjmení v regionálních nebo menšinových jazycích.

V České republice nebyly v současnosti zaznamenány problémy s užíváním příjmení v původních tvarech odpovídajících gramatice a ortografii menšinových jazyků.

V této souvislosti pro doplnění uvádíme, že podle právní úpravy platné na úseku užívání jména a příjmení²⁴ může státní občanka České republiky, která je jiné než české národnosti, podat žádost o uvádění svého příjmení v mužském tvaru, a to i zpětně.

²⁴ § 69 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o matrikách“), jenž byl novelizován zákonem č. 165/2004 Sb.

Dnem 1. července 2008 nabyl účinnosti zákon č. 239/2008 Sb., kterým se mění některé zákony související s registrovaným partnerstvím. Částí sedmou byl změněn zákon o matrikách. Ustanovení § 26 bylo doplněno o nový odstavec 3 tak, že na žádost státního občana České republiky, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvede se jeho jméno, popřípadě jména, v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, v této podobě.

Článek 11 – Hromadné sdělovací prostředky

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti hromadných sdělovacích prostředků tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a)iii; b)ii; c)ii; d; e)i; odst. 2; (celkem 6 bodů)

Pro slovenštinu: odst. 1a)iii; b)ii; d; e)i; odst. 2; (celkem 5 bodů)

Vysílání v menšinových jazycích v rozhlasu a televizi

Odstavec 1) Smluvní strany se zavazují, že pro uživatele regionálních nebo menšinových jazyků na území, kde se těmito jazyky hovoří, v závislosti na stavu každého jazyka a na tom, zda je to přímo nebo nepřímo v pravomoci a působnosti orgánů veřejné moci, zda jsou k tomu zmocněny a zda obvykle v této oblasti působí a zároveň při respektování zásady nezávislosti a autonomie hromadných sdělovacích prostředků,

- a) u vědomí, že rozhlas a televize mají charakter veřejné služby:
  - iii náležitým způsobem zajistí, aby provozovatelé rozhlasového a televizního vysílání vysílali programy v regionálních nebo menšinových jazycích;
- b) ii podpoří pravidelné vysílání rozhlasových programů v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k tomuto vysílání napomohou;
- c) ii podpoří pravidelné vysílání televizních programů v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k takovému vysílání napomohou;

Ze zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, vyplývá povinnost provozovatelů vysílání sestavovat programovou skladbu tak, aby ve svém vysílání poskytoval vyváženou nabídku pro všechny obyvatele se zřetelem na jejich věk, pohlaví, barvu pleti, víru, náboženství, politické či jiné smýšlení, národnostní, etnický nebo sociální původ a příslušnost k menšině.

Povinnost vysílání rozhlasových a televizních pořadů v menšinových jazycích je realizována rovněž prostřednictvím zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi a zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu. Oběma veřejnoprávními médii ukládají tyto předpisy obdobné povinnosti, a to:

a) vytvářet a šířit programy a poskytovat vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti,

b) rozvíjet kulturní identitu obyvatel České republiky, včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin.

Kromě této zákonné úpravy je v působnosti Ministerstva kultury realizován program podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin, na něž bylo v roce 2008

vyčleněno ze státního rozpočtu 28 767 tis. Kč, v roce 2009 celkem 30 134 tis. Kč a v roce 2010 celkem 18 317 tis. Kč. V rámci tohoto programu je možné na základě předložených projektů podporovat mj. výrobu programů pro rozhlasové a televizní vysílání v jazycích národnostních menšin.

Konkrétní příklady pořadů České televize:

- Polské vysílání v rámci Událostí v regionech, každý pátek pravidelně od roku 2006 - stopáž 5 - 6 minut.
- Romské vysílání v rámci Regionů, každou neděli, v rámci *iVysílání* kdykoliv, od září 2010 - stopáž 8 - 10 minut.
- Další pořady nejsou cíleným vysíláním v jazyce menšin, ale týkají se ho:
- Babylon - pořad o a pro národnostní menšiny, vysíláno 1x týdně od roku 2000, stopáž 25 min.
- Hranice dokořán - Rozmówki polsko-czeskie - magazín spolufinancovaný EU týkající se česko-polského příhraničí, vysíláno 1 x týdně, od září 2010 stopáž 25 minut
- Kosmopolis - magazín, zaměřen na menšiny obecně (tzn. např. také na homosexuály, uprchlíky apod.), 1 x týdně od roku 2000, 25 minut
- Romové v Evropě - do dnešního dne odvysíláno 19x, stopáž 25 minut.

Podpora výroby a distribuce audiovizuálních a zvukových děl v regionálních či menšinových jazycích

- d) **podpoří výrobu a distribuci zvukových nahrávek a audiovizuálních děl v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k nim budou napomáhat;**

Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie počítá s tím, že prostředky fondu je možné poskytnout na projekty výroby, distribuce a propagace kinematografických děl národnostních a etnických menšin, žijících na území České republiky. Většina žadatelů, kteří žádají o finanční podporu na projekty, které souvisí problematikou národnostních a etnických menšin však využívá obecnou kategorii tvorby, výroby a distribuce kinematografických děl a propagace kinematografie.

Podpora vydávání tiskovin

- e) i **podpoří zřízení nebo zachování alespoň jedné novin v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k němu budou napomáhat..**

Na základě nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, je v rámci působnosti ministerstva kultury spravován program podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin, na něž jsou každoročně vyčleněny prostředky ze státního rozpočtu. V rámci tohoto programu je možné na základě předložených projektů podporovat vydávání periodického tisku v jazycích národnostních menšin nebo výrobu programů pro rozhlasové a televizní vysílání v jazycích národnostních menšin, podíl dotace může dosáhnout 70 % výše rozpočtu projektu. Tento podíl je možno v mimořádných případech zvýšit až na 100 %.

V roce 2008 bylo na výše jmenovaný dotační program uvolněno ze státního rozpočtu 30 000 000,- Kč, z toho:

- a) Slovenština - celkem 7 075 000,- Kč, přičemž byla podporována čtyři periodika. Tři magazíny vycházející v měsíční periodě – *Slovenské dotyky*, *Korene*, *Listy* a čtvrtletník *Zrkadlenie - Zrcadlení*.

b) Polština – celkem 7 958 000,- Kč, byl podporován tisk novin *Głos Ludu*, které vycházejí 3x týdně, kulturního měsíčníku *Zwrot* a jednoho časopisu určeného pro školní mládež, který vychází během školního roku dvakrát za měsíc *Nasza gazетка*.

c) Němčina – celkem 1 915 000,- Kč, bylo podporováno vydávání novin, které vychází dvakrát do měsíce *Landeszeitung* a regionální měsíčník *Eghaland Bladl*.

d) Romština – celkem 4 330 000,- Kč, bylo podporováno vydávání čtyř periodik. Noviny *Romano hangos*, měsíčník *Romano vodi*, almanach vycházející dvakrát v roce *Romano džaniben* a časopis určený romským dětem a mládeži *Kereka*.

V roce 2009 bylo na výše jmenovaný dotační program uvolněno ze státního rozpočtu 19 634 tis. Kč, tato částka byla navýšena z kapitoly Všeobecná pokladní správa, položky Vládní rozpočtová rezerva, na konečnou částku 30 134 tis. Kč z toho:

a) Slovenština - 6 153 tis. Kč

Skladba periodik je stejná. Je zde zahrnuta i částka 60 tis Kč na výrobu rozhlasových pořadů v rámci projekt Džavotanie vysílaných Českým rozhlasem na stanici Leonardo.

b) Polština – 8 055 tis. Kč

Byla podporována stejná periodika jako v roce 2008.

c) Němčina – 2 210 tis. Kč

I zde šlo o podporu stejných periodik.

d) Romština – 4 495 tis. Kč

I zde byla skladba podporovaných periodik stejná.

Dále byl podpořen projekt realizovaný Českou televizí, studio Ostrava – Babylon, částkou 300 tis. Kč. Jedná se multikulturní magazín se 43 premiérami a stejným počtem repríz, 20 min stopáž.

Na jmenovaný dotační program bylo v roce 2010 uvolněno ze státního rozpočtu 28 571 tis. Kč, ale po dvojím krácení zbylo pouze 23 847 tis. Kč. Z toho:

a) Slovenština – 4 287 500,- Kč

Byly podpořeny měsíčníky *Listy* a *Slovenské dotyky*, dvouměsíčník *Slovenské Korene* a projekt Džavotanie Českého rozhlasu na stanici Leonardo.

b) Polština – 7 163 810,- Kč

Byla podpořena stejná periodika, navíc byl podpořen projekt České televize, Studia Ostrava na regionální zpravodajství v polštině.

c) Němčina – 1 695 940,- Kč

Byla podpořena stejná periodika jako v roce 2009 a navíc další měsíčník regionálního charakteru.

d) Romština – 3 880 595,- Kč

Stejná periodika a navíc regionální vysílání zpráv v romštině realizované Studiem Ostrava, České televize.

Právo na odběr vysílání ze sousedních zemí

Odstavec 2) Smluvní strany se zavazují, že zaručí svobodu přímého příjmu rozhlasového a televizního vysílání ze sousedních zemí v jazyce, který je užíván ve stejné nebo obdobné formě jako regionální nebo menšinový jazyk, a že nebudou bránit opakovanému přenosu rozhlasového a televizního vysílání ze sousedních zemí v takovém jazyce. Dále se zavazují, že zajistí, aby nijak nebyla omezována svoboda projevu a svobodný tok informací v tisku v jazyce,

kteřý je užíván ve stejné nebo obdobné formě jako regionální nebo menšinový jazyk. Jelikož uplatňování uvedených svobod zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat zákonem stanoveným předepsaným postupům, podmínkám, omezením nebo postihům, které jsou v demokratické společnosti nezbytné k bezpečnosti státu, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, k předcházení narušování veřejného pořádku nebo trestné činnosti, k ochraně zdraví a morálky, k ochraně dobrého jména nebo práv osob, k předcházení vyzrazení důvěrných informací nebo k zachování vážnosti a nestrannosti soudů.

V České republice je systém provozování rozhlasového a televizního vysílání nastaven dle standardů Rady Evropy i požadavků EU. Kromě ústavně zaručených práv vycházejících z Evropské úmluvy o lidských právech, Evropské úmluvy o přeshraniční televizi, směrnici EU o audiovizuálních mediálních službách, jakož i dalších dokumentů fakultativní povahy jsou tyto principy zajištěny.

Článek 12 – Kulturní činnost a kulturní zařízení

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti hromadných sdělovacích prostředků tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a); f); g); odst. 2; odst. 3; (celkem 5 bodů)

Pro slovenštinu: odst. 1a); f); g); odst. 2; odst. 3; (celkem 5 bodů)

Odstavec 1) Pokud jde o kulturní činnost a zařízení - zejména knihovny, videopůjčovny, kulturní střediska, muzea, archivy, akademie, divadla a kina, jakož i literární tvorbu a výrobu filmů, folklórní formy kulturního projevu, festivaly a kulturní průmysl, mimo jiné včetně využití nových technologií - smluvní strany se zavazují, že na území, kde jsou takové jazyky užívány, a mají-li k tomu veřejné orgány pravomoci a působnost, a zároveň jsou k tomu zmocněny a obvykle v této oblasti působí

Podpora zpřístupňování děl a podpora akcí v menšinových jazycích

- a) budou podporovat formy projevu a iniciativy typické pro regionální nebo menšinové jazyky a napomáhat různým způsobem zpřístupnění děl vytvořených v těchto jazycích;

Ministerstvo kultury (odbor regionální a národnostní kultury) každoročně vyhlašuje v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 21. února 2007 č. 122, ve znění pozdějších novelizací výběrové dotační řízení na projekty v *Programu podpory aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice*. Na uvedený program byla určena finanční částka v roce 2008 ve výši 9,96 mil. Kč, v roce 2009 ve výši 10,045 mil. Kč a v roce 2010 ve výši 8,645 mil. Kč. Podpořeny byly akce a aktivity především občanských sdružení národnostních menšin, a to činnost pěveckých sborů, lidových tradičních skupin, setkání lidového umění a kultury a další. V rámci výběrových dotačních řízení vyhlašovaných Samostatným oddělením literatury a knihoven Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jsou poskytovány dotace knihovnám (vedeným v evidenci Ministerstva kultury dle zákona č. 257/2001 Sb.), na zpřístupnění literatury v jazycích národnostních menšin (dotační titul Knihovna 21. století, dotace na nákup této literatury); dále v rámci podpory vydávání neperiodických publikací mohou být poskytovány dotace na vydání děl v jazycích národnostních menšin.

Účast mluvčích menšinových jazyků při plánování kulturních činností

- f) budou podporovat přímou účast představitelů uživatelů daného regionálního nebo menšinového jazyka při zřizování zařízení a plánování kulturní činnosti;

Ministerstvo kultury podporuje fungování a aktivity následujících zařízení: *Muzeum romské kultury*, Brno, *Slezské zemské muzeum v Opavě* a nově i *Památník Lidice*, který usnesením vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu a usnesením č. 1065 ze dne 8. srpna 2009 (aktualizujícím předchozí usnesení) získal do své správy *pietní místo romského Holocaustu v Letech*.

Muzeum romské kultury se z hlediska svého výzkumného, dokumentačního a prezentačního cíle zaměřuje na romský jazyk. S ohledem k tomu probíhá každoročně v muzeu pestrá nabídka aktivit pro širokou či odbornou (badatelskou) veřejnost. Jedná se zejména o:

- *Kurzy romštiny pro veřejnost* – (2 - 3 pokročilosti v rámci semestru), vydává učební materiály k romštině, spolupřátá semináře o romském jazyce,
- *Vydávání literatury* – původní romské a romistické, zvukových i audiovizuálních nosičů.
- *Muzejní knihovna* – shromažďuje původní romskou a také odbornou romistickou literaturu, knihovna a studovna jsou zdarma přístupné pro veřejnost.
- *Výzkum, dokumentace, sbírkotvorná a prezentační činnost* – výzkum, dokumentace a prezentace romského jazyka je jednou ze základních činností muzea, na téma romského jazyka probíhají výzkumy v terénu (dokumentační rozhovory v romské jazyce). Výstavy muzea obsahují romské texty, stálá expozice příběh Romů má resumé v romštině (severocentrální dialekt). Muzeum pořádá pravidelně přednášky i o romském jazyce jak na univerzitní půdě, tak v rámci muzea (z Cyklu Kdo jsou Romové?).
- *Edukační činnost ve vztahu k dětem školou povinným – Dětský muzejní volnočasový klub pro děti z přilehlé romské čtvrti* – součástí klubové činnosti je i doučování dětí našimi mentory a lektory, kteří využívají romský jazyk při výuce jako jazyk pomocný. S doučováním souvisí Projekt desegregace – kdy se muzejní mentoři starají o romské děti přeřazené ze segregovaných romských škol do škol běžných, opět využívají při své práci romský jazyk.
- *Odborné konzultace, rešerše, posudky, překlady* – poskytuje i v otázce romského jazyka.
- *Muzejní obchod* – v recepci muzea obsahuje řadu knižních titulů, které obsahují romský jazyk ať už v podobě beletrie či je zpracován jako odborné lingvistické téma.

Slezské zemské muzeum v Opavě se významným způsobem podílí na výzkumu problematiky polské menšiny a polského jazyka v ČR. Problematika polské menšiny v ČR byla i v roce 2010 významným předmětem výzkumu pracovníků muzea, jehož výsledky byly zúročeny jak ve vydání několika publikací, realizaci výstavy, mnoha vystoupeních na odborných konferencích i přednáškách pro veřejnost v ČR i v Polsku, tak i v mimořádně bohaté popularizační činnosti v hromadných sdělovacích prostředcích. Jednou z hlavních akcí roku 2010 bylo uspořádání výstavy dokumentů a fotografií „Pamięć Narodu/Paměť národa“, kterou k 70. výročí katyňského zločinu připravily v česko-polské jazykové verzi Kongres Poláků v ČR a Slezské zemské muzeum ve spolupráci s Ústavem národní paměti ve Varšavě. Konala se od 28. 4. do 9. 5. 2010 v Těšínském divadle v Českém Těšíně, pracovníci muzea se podíleli na zajištění exponátů, digitalizaci dokumentů, odborné přípravě a proslovu při vernisáži. Od 18. 5. do 15. 6. 2010 byla výstava pod názvem „Katyň – paměť polského národa“ prezentována v Památníku II. světové války v Hrabyni. U příležitosti pietních akcí k 70. výročí katyňského zločinu, k jehož obětem patřilo téměř 500 Poláků z českých zemí, byl rovněž vydán sborník.

Památník Lidice věnoval mimořádné úsilí v minulých dvou letech na začlenění kulturní památky Lety do struktury Památníku Lidice (usnesením vlády České republiky č. 589 ze dne 4. května 2009 přešla péče o pietní území bývalého cikánského tábora v Letech u Písku do působnosti státní příspěvkové organizace Památník Lidice) a zajištění plnění usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu. Dne 18. června 2010 byla slavnostně otevřena na místě bývalého cikánského tábora nově zrekonstruovaná kulturní památka Lety u Písku jako důstojné pietné místo s instalací dvou replik původních ubikací, kde je umístěna stálá expozice, upravenou naučnou stezkou napojenou na zařízení Infocentra v budově obecního úřadu v Letech a kompletní rekonstrukcí přístupových cest k pietnímu území a provedením komplexního dopravního

a informačního značení. Veškeré informace o dění kolem této kulturní památky je zveřejňováno na internetových stránkách památníku v romském jazyce.

Shromažďování a archivování děl v regionálních nebo menšinových jazycích

- g) budou podporovat a/nebo usnadňovat zřízení orgánu nebo orgánů pro shromažďování, archivování a zveřejňování nebo vydávání děl vytvořených v regionálních nebo menšinových jazycích;

Pro účely archivování děl vytvořených v menšinovém jazyce není zřízen samostatný archiv. V rámci dotační politiky Ministerstva kultury jsou však finančně podporovány mj. projekty budování dokumentačních středisek polské a slovenské menšiny a dalších. Informace o činnosti těchto středisek jsou každoročně publikovány na webových stránkách vlády ve Zprávách o situaci národnostních menšin za příslušné roky.

Kulturní aktivity v dalších regionech

Odstavec 2) Ve vztahu k jiným územím než k těm, na nichž jsou tradičně užívány regionální nebo menšinové jazyky, se smluvní strany zavazují povolovat, podporovat nebo zajišťovat vhodné kulturní činnosti a zařízení v souladu s předchozím odstavcem, pokud je to opodstatněné vzhledem k počtu uživatelů regionálního nebo menšinového jazyka.

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha, příspěvková organizace Ministerstva kultury, se podílela na plnění článku 12 Charty následovně:

a) Slovenština

- 2008, 2009, 2010 – Česko-slovenská setkání mladých amatérských divadelníků v Šumperku, dvě až tři dílny (z pěti celkem) jsou vedeny slovenskými lektory ve slovenském jazyce. V dílnách vedených českými lektory jsou také slovensky hovořící účastníci. Každý rok zde hostují rovněž amatérská divadla ze Slovenska.
- Články v internetovém časopise Místní kultura Slovenská komunita žije v Čechách tradičně (2008), Sousedé by si měli rozumět (2010).

b) Polština

- Články v časopise Místní kultura – Přeshraniční spolupráce (2008), Karlův most nad Odrou (2008) Filmové setkání na hranici (2010), Kultura společně (2010), Poláci na Těšínsku (2010)

c) Němčina

- Články v časopise Místní kultura – Zapomenutí hrdinové (2009), Vyhlášení Ceny Maxe Broda (2009)

Dne 21. června 2007 byl v Praze otevřen Dům národnostních menšin, v němž sídlí občanská sdružení bulharské, maďarské, německé, polské, romské, ruské, rusínské, řecké, slovenské, srbské a ukrajinské menšiny. Občanským sdružením jsou k dispozici společné prostory – výstavní sál, zasedací místnost, společenský sál s kavárnou pro prezentaci vlastní kultury bez ohledu na regionální příslušnost mluvčích menšinových jazyků.

Prezentování kultury spojené s menšinovými jazyky v zahraničí

Odstavec 3) Smluvní strany se zavazují, že při provádění své kulturní politiky v zahraničí poskytnou náležité místo regionálním a menšinovým jazykům a kulturám, jejichž výrazem tyto jazyky jsou.

Ministerstvo kultury (odbor regionální a národnostní kultury) prostřednictvím dotačního programu na podporu zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit umožňuje nejen prezentaci souborů ve zmiňovaných menšinových jazycích na prestižních zahraničních festivalech a soutěžích, ale současně významně napomáhá k užšímu sepětí s těmito

kulturami a jazyky přímo v zemích, kde tyto působí jako přirozená součást většinové společnosti. Zároveň tím přispívá k účinnějšímu šíření povědomí o české regionální a národní kultuře.

Článek 13 – Hospodářský a společenský život

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti hospodářského a společenského života tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1c); odst. 2e); (celkem 2 body)

Pro slovenštinu: odst. 1c); odst. 2e); (celkem 2 body)

Vystupování (ochrana/zasahování) proti diskriminaci menšinových jazyků

Odstavec 1) Pokud jde o hospodářské a společenské aktivity, zavazují se smluvní strany v celostátním měřítku, že

- c) budou vystupovat proti praktikám, které mají odradit od užívání regionálních nebo menšinových jazyků v souvislosti s hospodářskými nebo společenskými aktivitami;**

V září 2009 vešel v ČR v platnost zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), jenž blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace osob kupříkladu ve věcech práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání, nebo podnikání, přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování, přístupu ke vzdělání a jeho poskytování, přístupu ke zboží a službám. Tento zákon novelizoval řadu zákonů, do kterých se promítl zákaz přímé i nepřímé diskriminace na základě rasového nebo etnického původu či národnosti.

Informace o právech spotřebitelů v menšinových jazycích

Odstavec 2)

Pokud jde o hospodářské a společenské aktivity, zavazují se smluvní strany, pokud je to v pravomoci orgánů veřejné správy, na území, kde jsou regionální nebo menšinové jazyky užívány, a v rámci reálných možností, že

- e) zajistí, aby informace o právech spotřebitelů poskytované příslušnými orgány byly zpřístupněny v regionálních nebo menšinových jazycích.**

Ministerstvo průmyslu a obchodu každoročně vydává informační brožuru pro spotřebitele v jiných jazycích než češtině, mj. i v polštině. Ministerstvo také již v roce 2005 zřídilo Evropské spotřebitelské centrum, které se zabývá přeshraničními otázkami, stížnostmi a spory v oblasti ochrany spotřebitele. I zde je možno získávat informace v polském i slovenském jazyce.

Článek 14 – Přeshraniční výměny

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti přeshraniční výměny tyto závazky:

Pro polštinu: a); b). (celkem 2 body)

Pro slovenštinu: a); b). (celkem 2 body)

Podpora přeshraniční spolupráce

Smluvní strany se zavazují, že budou:

- a) uplatňovat stávající dvoustranné a mnohostranné dohody, které je pojí se státy, v nichž je tentýž jazyk užíván ve stejné nebo obdobné formě, nebo, je-li to nutné, usilovat o sjednání takových dohod způsobem, který by podporoval styky mezi uživateli téhož jazyka v příslušných státech v oblasti kultury, školství, informací, odborného školství a celoživotního vzdělávání;**
- b) usnadňovat a/nebo prosazovat ve prospěch regionálních nebo menšinových jazyků přeshraniční spolupráci, zejména mezi regionálními nebo místními orgány, na jejichž území je užíván tentýž jazyk ve stejné nebo obdobné podobě.**

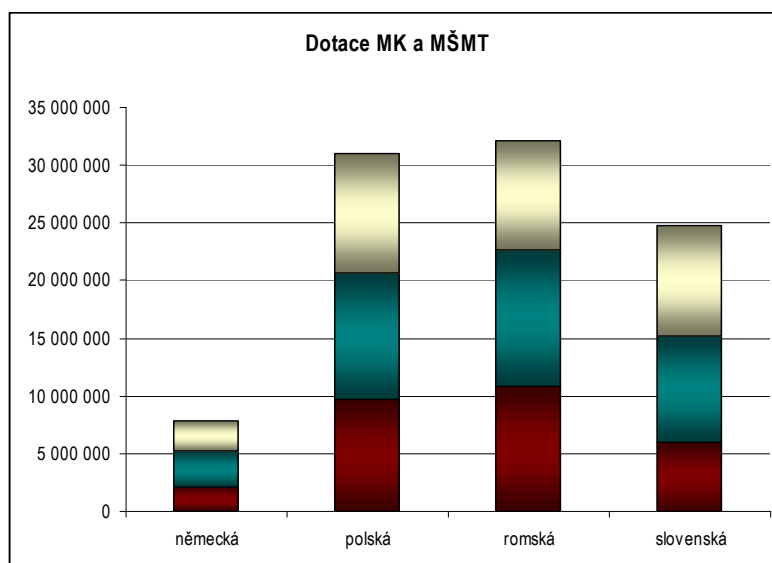
Ministerstvo kultury ČR se prostřednictvím svého zástupce podílí na činnosti Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci. Komise sjednává protokol, který obsahuje plán přeshraniční spolupráce. Plánované výměny jsou podporovány na úrovni krajů a obcí.

Kulturní výměny mezi Českou republikou a Slovenskou republikou nemají s ohledem na rozptýlení slovenské menšiny v ČR charakter přeshraničních výměn, ale probíhají na území celého státu. Výměny jsou uskutečňovány na základě Kulturní dohody a Protokolu o spolupráci sjednaného mezi Ministerstvy kultury ČR a SR. Vystoupení slovenských umělců v ČR je vždy hojně navštěvováno příslušníky slovenské menšiny v ČR. Ministerstvo kultury ČR podporuje rovněž činnost občanského sdružení Slovensko-český klub, které bylo založeno příslušníky slovenské menšiny v ČR, a které každoročně organizuje v různých obcích ČR Dny slovenské kultury.

Poměrně rozsáhlá je rovněž přeshraniční spolupráce v Česko-německém příhraničí. Protokoly projednáváné na zasedáních Česko-saské a Česko-bavorské smíšené mezivládní komise pravidelně obsahují články týkající se přeshraniční spolupráce a výměn. Dobrým příkladem přeshraniční kulturní spolupráce je například Festival Mitte Europa, který se v česko-německém příhraničí pravidelně koná od roku 1991 a je podporován jak kraji a obcemi, tak i Ministerstvy kultury ČR, Saska a Bavorska.

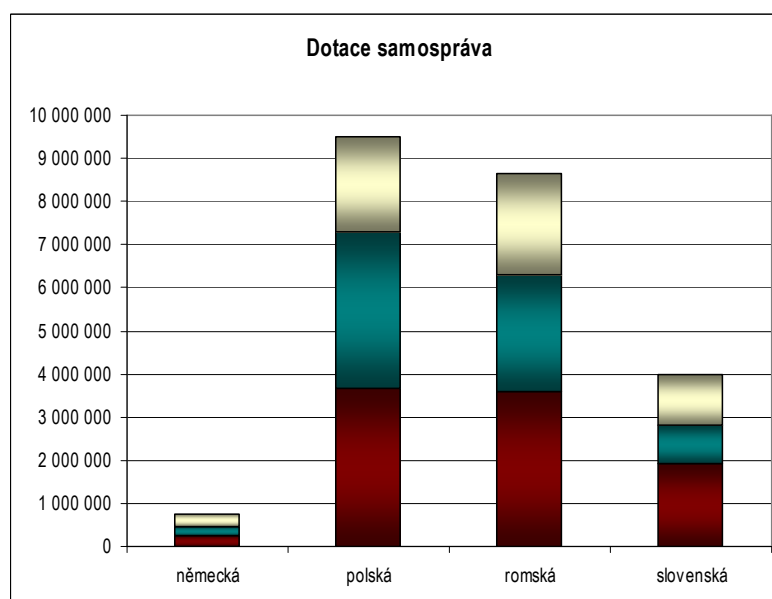
Dotace mluvčím vybraných menšinových jazyků za roky 2008-2010 (Ministerstvo kultury a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

<i>rok/menšina</i>	<i>německá</i>	<i>polská</i>	<i>romská</i>	<i>slovenská</i>
2010	2 129 940	9 735 827	10 850 751	5 967 000
2009	3 159 532	10 991 577	11 767 048	9 238 358
2008	2 536 594	10 333 708	9 479 000	9 608 000
celkem	5 916 066	31 061 112	32 096 799	24 813 358

Dotace mluvčím vybraných menšinových jazyků za roky 2008-2010 (samospráva)

<i>rok/menšina</i>	<i>německá</i>	<i>polská</i>	<i>romská</i>	<i>slovenská</i>
2010	235 000 Kč	3 679 085 Kč	3 587 678 Kč	1 929 524 Kč
2009	232 168 Kč	3 619 381 Kč	2 700 687 Kč	883 248 Kč
2008	266 000 Kč	2 218 260 Kč	2 355 480 Kč	1 161 500 Kč
celkem	715 168 Kč	9 511 726 Kč	8 643 845 Kč	3 974 272 Kč

Dotační program podpory implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků 2010 – přehled projektů

I. kolo

<i>organizace</i>	<i>projekt</i>	<i>dotace (Kč)</i>
Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta (B)	Slovník romských neologismů	245 000
Občanské sdružení R-mosty (A)	Romština a romská historie do škol	196 000
Slovensko-česká společnost (A)	Rozumíme si – tolerance a poznávání	0
Klub slovenské kultury (A)	Kolotoč pohádek – Kolotoč rozprávok	0

celkem: 441 000,-

II. kolo

<i>organizace</i>	<i>projekt</i>	<i>dotace (Kč)</i>
Občanské sdružení Education Talent Culture (B)	Kulturně vzdělávací centrum ETC	0
Slovensko-česká společnost (A)	Rozumíme si – tolerance a poznávání	100 000
Slovensko-český klub (B)	Rozumiete správne po slovensky?	268 600
Slovensko-český klub (B)	Prieskum záujmu o slovenské školky	0
Gymnázium s polským jazykem vyučovacím Český Těšín (B)	Krása polštiny	35 000
PZKO (A)	Vydání sborníku přednášek	36 000
Občanské sdružení R-mosty (A)	Bare Roma	381 690
Romea (A)	Romštinou k úctě a toleranci	232 000
Klub slovenské kultury (A)	Kolotoč pohádek-kolotoč rozprávok	0
Bona fide (A)	Podďte s nami do rozprávky	159 000
ECAV Praha Jircháře (A)	Slovenčina nielen v kostole	38 000
Slovenské sdružení Limbora (B)	Slovenčina moja, krásne zvuky máš...	0
Oblastní charita Most (A)	Lačno dives – dobrý den	99 000
Kulturní sdružení občanů německé národnosti ČR (B)	Analýza využití němčiny v příhraničí	40 000
Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava (B)	Seminář o romském jazyce	59 500

celkem: 1 448 790,-

III. kolo

<i>organizace</i>	<i>projekt</i>	<i>dotace (Kč)</i>
Obec Smilovice (C)	Polské nápisy ve Smilovicích	6 727,-
Klub slovenské kultury (A)	Kolotoč pohádek – kolotoč rozprávok	78 000,-
Kongres Poláků v ČR (A)	Poláci na Těšinsku	150 000,-
Obec Třanovice (C)	Uvítací cedule v Třanovicích neboli žijeme tu spolu	157 000,-
Občanské sdružení AVER (A)	Vaker - mluv	0,-

celkem: 391 727,-

<i>I. kolo</i>	<i>II. kolo</i>	<i>III. kolo</i>	<i>celkem</i>
441 000,-	1 448 790,-	391 727,-	2 281 517,-

Vymezení programu:

A) Vzdělávací aktivity

B) Kvantitativní a kvalitativní analýzy zaměřené na výzkum užívání menšinových jazyků

C) Podpora užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích

